

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, november 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Miért kellett pártot alakítani Bánffy Dezsőnek?
- A képviselőház gléce.
- Az aszfalt-kölesön.
- Metianu és Mangra.
- Légrády Károly meghalt.
- Az új küzdelem.
- Cseléd-otthon Aradon.
- Romantika az aszfalton.
- Atzél Péter képei.
- Az aradi vashíd.
- Urban Iván — a helyzetről.
- Tárcsa: A régi lámpa. Irta: Le Brun.
- Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esodái. Irta: Lagerlöf Zelma.

Miért kellett pártot alakítani Bánffy Dezsőnek?

Arad, november 27

A parlamentben még nincsen képviselője az új-pártnak, de künn az országban már tömegesen csoportosulnak a választók Bánffy lobogója alá, s egy esetleges házfelosztás után, úgy lehet tekintélyes számmal vonulnak be a törvényhozás termébe Bánffy hívei, a komoly ellenzéki párt, a rendíthetetlen szabadelvűség, a józan magyar gazdasági politika katonái.

Háborus idöket élünk. Az állami élet mozgató erőt megbénította az obstrukció. Belső viszály, gyűlölet és visszavonás terpeszkednek végig az országban. Az érvek helyét vérrel áztatta be a meggon-dolatlan szenvedély, s az előrelátó bölcsesség virágos kertjéből gyászos csata-teret csinált a hatalomvágy és rövidlátás.

Azt kellene hinnünk, hogy ilyen viszonyok között egy új, egy szabadelvű irányu ellenzéki párt alakítása a kormány körül csoportosult többség gyengítését és megbontását eredményezi s végokában nem egyéb, mint ama rendbontó és felforgató törekvések fejlesztése, melyek máris tátongó rést ütöttek a magyar alkotmány bástyáin.

S habár fölületesen nézve, egy pillanatra ilyen volna is a látszat, a mi meggyőződésünk az, hogy Bánffy Dezső br. egy hazafiasan gondolkozó, nagy-szabású államférfiu rendeltetésének tesz eleget, mikor lobogó alá szólítja a magyar választó közönséget, s pártot alakít a többség keretén kívül is a szabadelvűség megvédelmezésére.

Négy és fél esztendő folyt le a magyar politikai élet történetében, mely tele volt ferdeségekkel, hazugságokkal. Az uralkodó párt kebelében nemcsak hogy ellentétek merültek fel, hanem az obstruáló ellenzéknek valóságos szövetségese és támogatója volt ott Apponyi Albert gróf. Ugy is mint párttag, úgy is mint a Ház elnöke, minden kínálkozó alkalmat megragadott, hogy akadályt, nehézséget gördítsen a kormány elé, melynek támogatást ígért és fogadott.

Tisza Istvánnak kormányra lépte alkalmával egyik legszerencsésebb tulajdonsága az volt, hogy tisztán látott. Az új kormányelnök érezte, hogy célhoz jutni csak céltudatos, egységes párttal lehet, s gyökerében kell megfojtani minden törekvést, mely pártbontásra irányul, minden

mozgalmat, mely a szabadelvűség cégére alatt a reakciónak teljesít szolgálatot.

Tisza István nap-nap után szűkebbre vonta a kört Apponyi körül. Előbb a házelnökségből tette ki, azután levettette vele a nagyhangú „nemzeti“ frázisok cífra szürét, majd pedig, mikor az akadémikuskodást már csak egy jelentéktelen házszabály-kérdés köré szűkíthette Apponyi, akkor a miniszterelnök csendesesen, de határozottan kitette a pártból.

És hogy künn van Apponyi, azt szívesen kell látni a szabadelvűség minden igaz barátjának.

A nemzeti párt egykori elnöke minden tehetsége és személyes kvalitásai mellett is sötét célokat szolgált a szabadelvű pártban. Oda törekedett, hogy teljesen lehetetlen állapotokat teremtsen Magyarországon, és ezek után vagy az alkotmány felfüggesztésére kényszerítse a koronát, vagy pedig arra a lépésre, hogy mint végső remediumot, a néppártot legyen kénytelen kebelére ölelni az uralkodó.

Tisza István erélyes, célra törekvő munkáját idöközben senki sem kísérté nagyobb figyelemmel, mint Bánffy Dezső. Amennyi lépéssel kifelé szoritották a többség sorai közül Apponyit, annyi lépéssel igyekezett a pártalakítás nagy művéhez közelebb jutni Bánffy Dezső.

S most, hogy megalakult a minden izében szabadelvű, a demokrata, a nagy nemzeti célokért őszintén lelkesülő kormányképes ellenzéki párt, most elkövetkezett az a furcsa állapot, hogy Apponyi Albert grófnak, ki alól kirántották a fundamen-

A régi lámpa.

Irta: Le Brun.
(Franciából.)

Nem azok közül a díszesen kiformált, cikornyás, agyoncizellált utcai lámpák közül való volt, melyek bizonyos kokettériával huzódnak végig a boulevardokon, hanem egyetlen, vén lámpa, talán még a nagyapánk idejéből. Széles tömör lábbon állt s üveg fejében gyér fényü olajmécs pislogott bele szomoruan az éjszakába.

Ott állt egy gót stíli, tiszteletreméltó vén ház mellett, mely valamikor apátság vagy ilyesmi mellett s legalább is egy évszázad óta nézett farkasszemet azokkal a hunyorgó arcú szörnyeteg alakokkal, melyek a főhomlokzat erkélyét tartották.

Fénye úgy imbolygott ide-oda, mint a lidérc a ködben s bágyadt sugarai beszűrődtek abba a szerény szobácskába, melylyel átellenben laktam. Szelid halovány fény volt ez, mint a holdé. Annnyira hozzászórtam már, ha esténként a napi munka után hazatértem, hogy elszomorútam s furcsán éreztem magamat, ha a lámpa valami véletlen folytán kialudt, vagy elmulasztották a rendes időben meggyújtani.

Hányszor tartottam párbeszédet ablakomból ezzel a vén lámpával, mely nagyon jól ismerte az én szerény, örökös munkában eltöltött életemnek minden örömét és baját. S mikor éj-

jei nyugalmamra tértem s a takarot fülemre huzva vártam az álmod, mindig jól éreztem magamat, ha félig lehunytt pillámon keresztül a füstös kis lámpát láthattam, mely fölmosolygott hozzám a sötét éjszakából.

Boldog ember az, aki az öt körülvevő tárgyakban lelket tud elképzelni. Ez a lélek valamit vesz át a mi énünkből, mintha részt kérne a mi lényünkből.

Idövel a vén utcai lámpa is megértette az én gondolataimat. En legalább azt képzelem. Lassanként kedves barátommá vált.

Egy este a szokottnál korábban feküdtem le. Kint borzalmas vihar dult. Az eső hevesen csapkodta az ablaktáblákat, a szél végigsivított a kandailón, a kéményeken, s a hozzám fölható lámpafény is olyan volt, mint a koporsó mellett lobogó szentelt gyertya.

Mintha ebben a lángban, egy kísérteties kis lény üzte volna uncelkedéseit. Néha kinyult, megfordult, foszforeszkáló fényt árasztott maga körül, néha pedig elhalványodott, mintba ki akart volna aludni. Olyan volt, mint a tisztító tűzben szenvedő lélek, a kit valami visszaemlékezés kínoz és gyötör. Azután hirtelen kisuhan a lámpa piszkos üvegtáblái mögül, odaült az ágyam lábához s szomoruan csengő vékonyka kis hangot hallatott, mely elszorította a szívemet.

S elkezdett beszélni:

— Oly csinos, oly üde volt, mikor esténként a gyárból jövet gyors léptekkel suhant el

mellettem. Egy madonna is megirigyelhette volna sötét, aranyfényü haját, arcának szelid kifejezését s bőrének bársonyos reflexét. Mindenki megcsodálta, de ő magába mélyedve nyugodtan ment utján s nem törődött senkivel, mert sietős volt az útja haza, hol megszokott környezet várta: szelűtött öreg anyja, kinek ajkán boldog mosoly jelent meg, ha a küszöbön megjelent; a vörös macska, mely dorombolással fejezte ki a viszonzulást fölött való örömét s a barátságosan zuhogó, szamovár az alacsony tűzheiyen.

Egy este lassabban igyekezett hazafelé, futó borulat árnyékolta be fehér homlokát s máskor oly nyugodt és tiszta szeme sajátóságosan meg megvillant. Mikor a gót stíli ház közepébe ért, egy pillanatra habozva megállt, zsebéből levelet huzott ki, ajkaihoz nyomta s átfutotta. Bizonyosan már vagy századszor. Ez az olvasmány valószínűleg hatalmas benyomást tett rá, mert boldogan, derülten mosolygott, nem törődve a kariotivok hunyorgó pofájával és az én lámpám cikázó lángjával.

Másnap reggel már nem egyedül ment el előttem. Elegáns, szép fiatal ember kísérté. Ugy látszik, hogy hódításától egészen el volt ragadtatva s arcának büszke kifejezése elárulta, hogy mily elégtételt érzett a fölött, hogy megint ellenállhatatlannak bizonyult. A leány csak úgy leste a szavakat ajkairól, mert képtelen volt csalást és álnokságot tételezni föl szavai

tumot a szabadelvű pártban, nincs talaja többé az ellenzéken sem. Két malomkő közé kerültek Apponyiék. Az egyik Tisza, a másik Bánffy. Hatalmas, súlyos mindakettő. Bizony agyonnyomnának azok különb legényét is, mint a milyen a politikai küzdőterén Apponyi Albert gróf.

Az alakulóban levő új-pártot nem a személyeskedés, nem a gyűlölet fogja elválasztani a kormányparttól, aminthogy a politikai fogvatkozások nem is tartoznak a két pártvezér jellegzetes sajátosságai közé. Lehetnek a két párt programjában eltérő pontozatok; lehet az egyik radikálisabb, a másik kevésbé az: de annyi bizonyos, hogy amikor a reakciós bécsi kéz ellen kell harcba vonulni a szabadelvűség megvédésére; amikor éretlen rendben tókkal szemben érvényt kell szerezni az alkotmányosság és a többség jogainak: akkor nem fog a néppárttal kacérkodni az új-párt, mint ahogy a nemzeti párt tette; s nem fog holmi hárszabály-csetepatékkal sietni a felforgatók segítségére, mint ahogy Apponyi tette.

Bánffy Dezső puritán egyénisége, kétségbevonhatlan hazafisága és politikai multjának izzó magyar jellege sugalmazza a közvéleménynek ama meggyőződést, hogy az ő vezetése alá kerülő szabadelvű, komoly ellenzéki pártra most szükség van.

Tisza István a maga tudatos, határozott és mindenek felett liberális politikájával helyre fogja állítani az alkotmányosságot Magyarországon. Egész ember ő, aki nem fog a Széll-féle elposványodott utakon járni, s nem ejti ki szájából a sajátot, ha a hangját dicsérik; olyan államférfiu, aki erejének tudatába nem téved a Khuen-Szapáry rendszer lélekvásárlásába: hanem akadályokat legyőzve, barrikádokat keresztül törve, klerikális és demagog torlaszokat diadalmasan letiporva, visszavezérli a nemzetet a törvényes utra, melyből kiköszkentették az obstrukció kalózeit.

Egy ilyen erős egyéniségű államférfiu kormányzását egy másik egész embernek kell ellenőrizni; egy férfinak, aki nem a bécsi udvar titkos kirendeltje, nem öblös hangú torlaszbős: hanem a szabadelvű-

ség és a magyar nemzeti törekvések önzetlenül harcoló katonája. . . .

Minden kormánynak olyan oppositíója van, amilyent megérdemel.

Egy Tisza Istvánnak méltó ellenzéke csak Bánffy Dezső lehet.

**

Országgyűlés.

A parallel-üléseket megszavazták.

(Kilenc óras ülés.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27.

Éjjeli ülésre megint nem került a sor, de délelőtt tíz órától este hétig egyhuzamban tartott, a míg végül a többség megszavazta Podmaniczky bárónak a párhuzamos ülések tartására vonatkozó indítványát.

Adóig azonban tömérdek viharos jelenet, botrány, összetűzés volt. A legelső hevesebb szóvita Sándor Pál és Barabás Béla között folyt le. Mikor Barabás azzal vádolta a szabadelvű pártot, hogy osztrák érdekeket szolgál, Sándor Pál közbeszólt:

— Hazudik Barabás! Hazudik!

— Ne komiszkodjék! — felelte Barabás.

— Hazudik! Hitvány ember! — pattant föl újra Sándor Pál, a kit az elnök rendreutasított. Barabást pedig figyelmeztette, hogy ne folytassa sértő gyanúsításait.

A következő „nagy jelenetnek” Lengyel Zoltán volt a központja, akit az elnök két ízben rendreutasított, azután azt javasolta a Háznak, hogy részesítse őt jegyzőkönyvi megrovásban. A Ház ezt elfogadta s Feilitzsch alelnök — aki időközben az elnöki széket elfoglalta, — megvonta Lengyeltől a szót. Ezért az ellenzék zárt ülést kért, a melyen két órán át firtatták Lengyel Zoltán dolgát. Miután Lengyel csak az esetben akarta mentségét előadni, ha a Ház előbbeni határozatát megsemmisíti, ebbe pedig az elnök nem ment bele, a jegyzőkönyvi megrovás jogerős volt.

Azután Polónyi Géza szólt a Podma-

niczky-féle indítvány ellen s az ő szavaira Tisza István védte azt. Megindokolta, hogy miért nyul e rendkívüli eszközhöz:

— Ha száz akadály lesz elöttünk —

mondta emelt hangon, a jobboldal helyeslése között, — mind a százzal meg fogunk küzdeni!

Végül az elnök föltette szavazásra a kérdést. Erre óriási erővel tört ki a botrány. Többen tiltakoztak az elnök eljárása ellen, röpködtek a legvadabb kifejezések, de az elnök mindazonáltal megtartotta a szavazást. A többség megszavazta a párhuzamos üléseket.

A képviselőház ülése november 27-én.

Elnök: Perczel Dezső.

Féltizenegykor nyitja meg az ülést Perczel Dezső elnök. A karzat tele van, a képviselők padjal szintén. Szóts Pál jegyző felolvassa a jegyzőkönyvet. Ehhez a ponthoz jelentkeznek az első felszólalók.

Kubik Béla: Sérelnesnek mondja az elnök tegnapi rendreutasításainak módját. Először azért, mert Ugron beszédét megszakítva szavaztatta meg a Házat Ráth és Horvath rendreutasítása dolgában, másodsor mert elnöknek is rendreutasított, a kik egy szót sem szóltak. Indítványozza, hogy a Ház törölje Ráth és Horvath rendreutasítását.

Vörös László: Most nem a rendreutasításokról, hanem a jegyzőkönyv hitelesítéséről van szó. A jegyzőkönyv ellen szólónak nincs kifogása s indítványozza, hitelesítsék a jegyzőkönyvet.

Perczel elnök: A hárszabályokból igazolja, hogy szabályszerűen járt el. (Helyeslés a jobboldalon.)

Zboray Miklós: Kifogásolja, hogy az elnök a Ház megkérdése nélkül mondott ki határozatokat tegnap. Sutyomban az elnöknek nem szabad határozatokat kimondani. A jegyzőkönyv ez alapon a tnyeknek nem felel meg. (Zaj és iárma balról.)

Rosenberg Gyula: Szintén a jegyzőkönyvhöz szól. Nem látja helyénvalónak Zboray kifogásait s a jegyzőkönyv elfogadását ajánlja.

A hárszabályok szerint a jegyzőkönyvhöz csak négynek szabad hozzászólni. Ez a szám most azzal, hogy a kormánypartból is ketten felszóltak, betelt. Persze a függetlenségi pártot bosszantja, hogy a jobboldal két szónoklásit, jobban mondva időhuzásit lehetőséget elvont tőlük. Ez ellen tiltakozik pártyjának asszisztáló lármája és a jobboldal zajos ellentmondása közt.

mögött. Különbön melyik fiatal leány kétkezik annak az őszinteségében, a kit megajándékozott a szil. ével?

Abban a félárnyékban, mely alattam közvetlenül elterült, megálltak s csókjaiknak zaja olyan volt, mint a lomb sutogása tavasz idején.

A férfi azt esküdte neki, hogy jobban szereti a saját életénél, hogy isten és az emberek előtt feleségévé teszi, hogy öreg, törődött anyjának nem kell többé szükségét látnia. . . . Ehhez hasonló mindenfélét esküdött neki, ragyogó, csábos képét festette a boldog jövőnek s a csalóka fata morgana után vágyva terjesztette ki karjait a nép egyszerű gyermeke.

Estéknél ugyanabban az órában, ugyanarra a helyre jöttek. A férfi hízéggel és szép szavakkal mindjobban hálójába kerítette s körülcsavargatta, mint a kigyó a madarat, melyet áldozatul kiválasztott.

Ahogy utoljára láttam őket együtt, az első tekintetre észrevettem, hogy a férfi teljesen hatalmába kerítette a leány lelkét, s azt tehet vele, a mit akar. Mert az egyenes, naiv hit környén megbollik az alattomos cselekedben. Azután ismét együtt távoztak, de nem a szokott irányban, nem az anyai ház felé. . . .

Mikor a szellem ehhez a ponthoz ért elbeszélésében, nyugtalan lett s reszketni kezdett. Csak a legnagyobb megerősítéssel volt képes folytatni:

— Azóta hónapok multak el. Olyan este volt, mint akár ma. Borzalmas idő volt; a vi-

har dühöngött, a házak kapui mármind be voltak zárva s a gondosan elfüggönyözött ablakok mögött rózsás arcu pufók gyermekek aludtak órzóangyalai felügyelete alatt.

Az utcákon terjező nedves ködben hirtelen egy sötét alakot vettem észre, mely fáradtan vonszolta magát s köhögve védekezett a zord szél ellen. Ha nem látom csodaszép haját, melyet a vihar kibontott, a komor jelenségben nem tudtam volna fölfedezni azt az egykori bájos fiatal leányt, a ki azelőtt minden este örömsugárzó arccal, tele életörömmel haladt el mellettém.

Megállt, nagy lélekzetet vett s némán támaszkodott lámpám oszlopához.

Az arcába tekintettem. Mily halvány volt s mily komor volt a tekintete. A homlokáról olvastam el, hogy boldogságának örökre vége.

Szegény leány! Egy lelkiismeretlen egoista, a ki csak a saját gyönyörűségére gondolt, szétrombolta jövődet és minden reményedet! De azért ő fölemelt fölvel fog belekeveredni a tömegbe, nem ő rá borul a gyalázás, hanem terád, a ki gyöngye voltál csábításainak ellenállni, s arra, a ki téged szült, végül arra a gyermekre, melyet szived alatt hordasz. Semmi törvény nem véd téged, semmi törvény nem kényszerítheti őt arra, hogy feleségül vegyen, mint a hogy esküvel fogadta.

Nemsokára másvalakivel fogja eljegyezni magát, egy gazdag leánnyal, a kivel az előkelő társaságban ismerkedett meg. Ez a leány

lesz az ő becsült, imádott felesége, te pedig nem lehetsz neki többé senkije, nem is voltál más, mint az ő muló szeszélyének játékszere, a ki martaléka vagy a világ gunyjának és megvetésének. Mert Krisztus már nem jár a földön, hogy föltartsa annak a karját, aki az első követ akarja rád vetni.

— Nem lehet. . . — sóhajtá az elhagyott — nem lehet, hogy ne csak egy gonosz álmom legyen, mely érzéseimet hatalmába kerítette. Nem. . . nem! . . . Én még mindig az a fiatal, szorgalmas, becsületes leány vagyok, a kit az anyja otthon vár, hogy megöleljen s megáldjon. Nem ismertem azt az embert, nem is akarom ismerni. Óh, istenem, hadd folytassam ismét azt a nyugodt, munkás életet, a melyet azelőtt. . .

De ez nem volt lehetséges; jogaiba lépett a kegyetlen valóság s mindjobban érezte a fiatal lénynek a terhét, melyet a szive alatt hordozott. Karjai bágyadtan lógtak le s bizonytalan léntekkel támolygott tovább. . . .

Láttam, hogy alakja lassanként belevesz a sűrű ködbe; azután nem láttam egyebet, mint egy árnyat, melyet a szerencsétlenség szele a szárnyára vesz. . . .

A szellem elhalgatott. . . .

Onkéntelenül fölnyitottam a szememet. Szobámban mélyeséges sötétség terült el. A vén lámpa lángja kialudt s különös szorongó érzés töltötte meg a lelkemet.

Barabás Béla: Szerinte négy olyan szabad csak a jegyzőkönyvhöz való hozzászólás jogát megadni, a kiknek kifogásuk van a jegyzőkönyv ellen. Már pedig se Rosenbergnek, se Vörösnének nem volt kifogása a jegyzőkönyv ellen. Az ő felszólalásuk egyenesen az ellenzék felszólalási jogának kijátszása végett történt.

Perczel elnök magyarozza, hogy a jegyzőkönyvhöz való hozzászólásra bárki jelentkezhetik és ő a jelentkezés sorrendjében, még pedig a pártok szerint váltakozva adja meg a szót.

(A házszabályok olmán.)

A további vita a házszabályokhoz való hozzászólás címén folyik. Holló Lajos szól e címen mindarról, a miről csak lehet. Szavai figyelmen kívül maradnak.

Lengyel Zoltán következik ezután. Méltóztassák előbb csendet teremteni.

Perczel elnök: Mi címen akar szólni?

Lengyel Zoltán: Egy bejelentést akarok tenni.

Perczel: Most a jegyzőkönyv hitelesítéséről van szó előbb.

Lengyel Zoltán: Hát akkor előbb a házszabályok címén szólok, mert nincs joga az elnöknek, hogy engem nem hagy beszélni... (Nagy lárma a jobboldalon. Rendre!)

Perczel elnök (csönget): Kérem, előbb a jegyzőkönyv hitelesítéséről van szó, Lengyel képviselő pedig másról beszél, tehát megkérdem a Háztól: elfogadja-e a jegyzőkönyvet? (Oriási lárma a baloldalon.) A kik elfogadják, állanak fel. (A jobboldal feláll. A baloldal tombolva kiáltoz.) A jegyzőkönyvet tehát hitelesítettnek jelentem ki. (Taps jobbról. Kiáltások balról: Nem hallottuk! Csendet teremtsen előbb!)

A vihar egy percre kitör. — Hamisítás! — Gázság! — És ilyen kiáltások hangzanak felelőtlenül a lármban balról.

Lengyel Zoltán pedig ismét beszél: Az elnök, úgy mond, most sutyomban hitelesítette a jegyzőkönyvet, pedig neki előbb joga lett volna szólni. Ne féljenek, nem összeférhetetlenséget akart bejelenteni. (Günys lárma jobbról.) Bejelentésként ezután, hogy Kubik a tegnapi ülésen azt mondta, hogy "kapca betyár" és az benn van a naplóban. Az elnök Kubikot rendreutasította: az is benn van. De az már nincs benn, hogy azt mondta Kubik: „Fenntartom.” Valamint az sincs benn a naplóban, hogy Fáy István azt kiáltotta: *Gazember!* Nagy zaj jobbról. Lengye körül Kubik, Fáy és mások kutatgatnak a naplóban, mit lehetne még felhozni. Több nincs. Hát a naplóban ily értelmű kiigazítását kéri.

(Tisza István és Kubik.)

Gróf Tisza István áll fel szólásra. Nagy csönd lesz s akkor elszólja magát Gabányi Miklós:

— Kész a vonat Bécsbe! (Derűtlenség.)

Gróf Tisza István: *Az ilyen neveltelenségeket megvetéssel utasítja vissza.* Az itt folyó vitába nem szól bele. Csak azt akarja megjegyezni, hogy ha valaki valamit akar tőle, hát forduljon hozzá a magánérinkezésben. (Tetszés jobbról.)

Most **Perczel** elnök kijelenti, hogy a Lengyel által felhozottakat nem hallotta, de ha Fáy „gazember"-t mondott, hát ezért *rendreutasítom.*

Rakovszky István: Már tegnap megkapta érte a rendreutasítást.

Kubik Béla: Személyes ügyben kér szót. A miniszterelnökhöz fordulva szól: Az ön előbbi szavaira vonatkozva kijelentem, hogy a privát érintkezésben, örülök, nincs önhez szerencsém és sajnálom, hogy itt a fórumon kénytelen vagyok önnel érintkezni. (Nagy mozgás az egész Házban.)

Tisza István gróf: Kubik képviselő urat úgy látszik a vita hevében cserbenhagyja az emlékezőtehetsége is, mert igenis volt egymással privát érintkezésük is hogy pedig ezentul nem lesz az: hát én nem tudom, melyikünk lesz a vesztés. (Tetszés jobbról.)

(Az 1903-iki költségvetés.)

Lukács László pénzügyminiszter kér most szót. Beterjeszté az 1903-iki költségvetésről szóló törvényjavaslatot. Ezt a javaslatot 1902. október 22. terjesztette be, a pénzügyi bizottság letárgyalta, de a képviselőház azóta nem vehette tárgyalás alá. Most tehát egy kivételes helyzet állt elő, hogy a költségvetésről most az év végén kell dönteni, még pedig már nem úgy, hogy ez a döntés a jövőre szól; mert most ez már nem tekinthető egyébnek, mint az 1903-iki zárszámadás törvényes alapjának. A most beterjesztett törvényjavaslat már föl tünteti az állapotoknak megfelelő kényszerű változtatásokat is. Ismerteti ezeknek főbbjeit és végül kéri, hogy a javaslatot a Ház nyomassa ki, osszassa szét és tüzze napirendre.

Az elnök ily értelemben kimondja a határozatot.

(Rátkay megköveti a Házat.)

Rátkay László emelkedik szólásra. A tegnapi ülés végén, midőn mint jegyző az elnöki emelvénnyel foglalt helyet, elragadtatta magát. Ezt sajnálja és most megköveti érte a Házat. (Helyeslés.)

Horváth Gyula felszólt, hogy tegnap őt hamis címen érte az elnöki rendreutasítás.

Perczel elnök: Kimutatja, hogy szabály szerűen járt el.

Gróf Tisza István: Precedenst hoz fel az elnök eljárásának helyessége mellett.

Most következik csak a tegnapi házszabály vitának folytatása.

Visontai Soma az első felszólaó. A padok kiürülnek és szóló hosszán, meg körülményesen, sok anekdotával, meg reminiscenciával fűszerezve mondja el aggályait, hogy mért nem lehet egyszerű szavazással, hozzászólás nélkül a Podmaniczky-féle indítványt elintézni. A párral ülés lehetőségeinek kérdéséről is élénken és főképp hangosan vitatja.

Barabás Béla szól fel Visontai után. A házszabályok címén heves támadást intéz a jobboldal ellen.

(Ujabb vihar.)

A jobboldal ezenközben szimpatikus érzéssel veszi észre, hogy báró **Feilitzsch** Artur az új alelnök foglalja el az elnöki széket. A népszerű képviselőn, mintha némi lámpaláz mutatkoznék, mikor az elnöki székbe beleül, de csakhamar beleszokik és — a mennyire lehet — komolyan követi **Barabás** fejtegetéseit, melyet zugó taps szakít félbe balról akkor, mikor **Barabás** azt hangoztatja, hogy a jobboldalnak csak az a célja, hogy az osztrák jármot fenntartsa. Itt azonban már közbecsöngetett **Feilitzsch**:

— Nem szabad — úgy mond — a Háznak bármely oldalát sértő inszINUÁCIÓKKAL ILLELNI.

Uvöltő lárma, padcsapkodás tör ki erre. **Kubik**, **Pozsgay**, **Rákosi Viktor**, **Nessi** kiáltoznak:

— *Ki vele! Ki vele!*

Feilitzsch alelnök percekig csönget, közben rendreutasítja **Hellebronthot**.

Barabás Béla: Hát már az igazságot sem szabad megmondani. A szabadelvű párt az osztrák érdekeket szolgálja. (Taps balról. Oriási lárma jobbról. Rendre! Rendre!)

Feilitzsch elnök: A képviselő ur ismét egy nagy pártot gyanúsított...

Barabás Béla: Ez nem gyanúsítás, hanem igazság.

Oriási lárma, ellentmondás tör ki a baloldalon.

Sándor Pál: *Hazudik Barabás! Hazudik!* (Nagy mozgás és lárma. Rendre! — kiáltások balról.)

Barabás Béla: Ne komiszkodjék!

Sándor Pál: *Hazudik! Hitvány ember!*

Barabás Béla: *Terrorizálnak?*

Sándor Pál: *Hitvány ember! Hitvány ember!*

Feilitzsch elnök: **Sándor Pál** képviselőt *rendeutasítom*, **Barabás Bélát** pedig figyelmeztetem, hogy sértő gyanúsítások esetén *kénytelen leszek a szót tőle megvonni.* (Nagy lárma balról.)

Barabás ezután elpanaszolja, hogy őt terrorizálják, pedig ő becsületes hazafi és ideálisan dolgozik a hazáért. (Zajos taps balról és lárma.)

Feilitzsch elnök rendreutasítja **Rákosi** Viktort.

Most egy percre úgy van, hogy nincs szónok. De föláll **Lengyel Zoltán**, hogy ő beszél, de előbb szünetet kér. **Feilitzsch** elnök nem ad szünetet és ezért bosszából **Lengyel Zoltán** megígéri, hogy megfogják még unni az ő beszédét, annyit fogják hallani. A jobboldal nagy része azonban kivonul s így **Lengyel** bosszuja nem válik be.

(Lengyeltől megvonták a szót.)

Lengyel Zoltán ezután hosszán kezd beszélni, de **Feilitzsch** elnök hamar félibeszakítja s figyelmezteti, hogy a 208. §-hoz kért szót, ahhoz beszéljen. Ebből szenvedélyes szóvita keletkezik.

Lengyel Zoltán: A többség nem riad vissza a házszabályok erőszakos megsértésétől; de ne csodálkozzanak, ha a kisebbség a *tettelegességhez fog folyamodni.*

Feilitzsch alelnök rendreutasítja **Lengyelt**. **Lengyel Zoltán:** Ha a többség az ököljoghoz folyamodik, akkor mi se adjuk meg magunkat gyáván. Azért küldték ide Tiszát, hogy a házszabályokat megsértse, mert neki családi tradíciója a jogfosztás. (Nagy zaj.)

Elnök figyelmezteti **Lengyelt**, hogy a tárgynál maradjon, mert másként megvonja tőle a szót.

Rákosi Viktor: Ez komisztság!
Elnök: Csendet kérek!
Rákosi Viktor: Mi tisztességet kérünk! (Nagy zaj.) Ez nem állami fajscola, hanem parlament!

Lengyel Zoltán ismétli azt, amit a Tiszacsaládról mondott.

Elnök: Másodszor is rendreutasítja **Lengyelt**.
Rákosi Viktor: A Habsburg-családot lehet kritizálni, de a Tisza-családot nem!
Elnök *jegyzőkönyvi megróvást javasol* **Lengyel Zoltán** ellen.

A többség ezt *megszavazza*.
Gall Sándor: Kapcabetyárok!
A rettenetes zajban az egész baloldal folyton kiabál:

— *Mire szavaztak? Nem hallották a kérdést! Mondja meg az elnök, hogy mi történik itt?*
Lengyel Zoltán folytatja beszédét.

Elnök (csönget): *A képviselő urtól megvontam a szót.*

Ujabb zaj tör ki e nyilatkozatra. A baloldalon a képviselők felugranak. **Kubik** felszólal az emelvényre és zárt ülést kérő ívet ad át az elnöknek.

Elnök a zárt ülést *elrendeli*.

Zárt ülés.

A zárt ülésen **Perczel** Dezső elnököl.
Kossuth Ferenc indokolja a zárt ülés kérését. Tisztázni akarja a kérdést, van-e joga az elnöknek beszéd közben szavaztatni. Az ő véleménye az, hogy az elnöknek csak a beszéd befejeztével van joga szavazást elrendelni.

Kubik Béla: Kifogásolja, hogy **Kossuth** szólt elsőnek. Mért adta meg az elnök **Kossuthnak** a szót?

Elnök: Mért **Kossuth** jelentkezett elsőnek a szólásra. (Viharos derűtlenség jobbról.)

Kubik: Ezt nem tudtam, mert én se az elnökkel, se **Kossuth**tal nem beszéltem. (Nagy derűtlenség jobbról). Egyebekben egyetért **Kos-**

sutthal. Az elnök a miniszterelnök intésére szavaztatott beszéd közben.

Tisza István gróf ez ellen tiltakozik.

Rakovszky István kifogásolja, hogy Feilitzsch alelnök nem adott szót Lengyel Zoltánnak mentsége előadására, holott a házszabályok megadják a jogot. Ő nem találja durva sértésnek, amit Lengyel a Tisza-családról mondott.

Szöcs Pál: Ez gusztus dolga.

Rakovszky István kéri a miniszterelnököt, hogy a házszabályok kezelésében ne menjen túl a lejtőn és ne valósítsa meg, a miről napok óta beszélnek, hogy a permanens üléseken elnöki enucniációval akarja a függő kérdéseket megoldatni.

Tisza István gróf mendemondáknak nevezi, a mit Rakovszky felhozott és kijelenti, hogy minderről szó se volt és nincs is. A mit erre vonatkozólag beszélnek, az mind valóltan. Helyesli Feilitzsch alelnök eljárását, Lengyel Istvánnal szemben és kijelenti, hogy eljárása teljesen korrekt volt.

(Utazás Lengyel Zoltán körül.)

A zárt ülésen ezután a Lengyel Zoltántól megvont szót firtatták unos-untig az ellenzékiek.

Előbb Feilitzsch Artur báró ismertette a tényeket. Kétszer figyelmeztette Lengyelt és csak harmadszor javasolta a jegyzőkönyvi megrovást. Rakovszkynak azt válaszolja, hogy Lengyel Zoltán nem jelentkezett mentségének előadására, tehát nem is volt alkalma, hogy azt megtagadja.

Lengyel Zoltán: Ő nem hallotta az elnöki figyelmeztetést, sőt hivatkozik kormánypárti képviselőkre, a kik szintén nem hallották.

Holló Lajos, Polónyi Géza és Rakovszky bírálgatták nagy bőbeszédűséggel Lengyel esetét.

Ezután az elnök a zárt ülést, a mely negyed három órakor kezdődött, — négy órakor bezárta.

Nyílt ülés.

A nyílt ülésen újra Feilitzsch Antal báró elnökölt.

Elnök kijelenti, hogy tekintettel arra, hogy Lengyelnek joga van mentségét előadni, ha Lengyel e célból szólni kíván, megadja neki a szólás jogot.

Lengyel Zoltán: Addig nem nyilatkozik, a míg a Ház előbbeni határozatát meg nem semmisíti.

Elnök: Az előbbi határozatot megsemmisíteni nem lehet, csak fölfüggeszteni, az időre, a míg Lengyel mentségét előadja. Ha ezt nem teszi, az előbbi határozat fennmarad.

Polónyi Géza, citálja a házszabályok szakaszát, a mely szerint mentség nélkül jegyzőkönyvi megrovásban részesíteni senkit se lehet.

Tisza István gróf a házszabályokból ennek ellenkezőjét mutatja ki, a mely szerint jegyzőkönyvi megrováshoz nem föltétlenül szükséges, hogy az illető képviselő mentségét előadta legyen. Kéri az ellenzéket, hogy ne ragaszkodjék azon lehetetlen álláspontjához, hogy a Ház előbbeni határozatát megsemmisítse. Szívesen hozzájárul ahhoz, hogy az ügyet békésen elintézzék. Ha Lengyel mentségét a Ház elegendőnek fogja találni, az előbbeni határozat tárgytalan.

Lengyel Zoltán ragaszkodik ahhoz, a mit kimondott. Addig nem menti magát, a míg az előbbi határozatot meg nem semmisítik.

Rakovszky István szerint a többség eljárása által esett sérelem Lengyel Zoltánon. Ezt repe-rálni kell.

Barabás Béla szerint a nagy lármában a többség nem hallotta, hogy miről kell határozni. Ezért az elnök hibázott, a mikor Lengyel Zoltánnak jegyzőkönyvi megrovását elfogadott-nak jelentette ki.

Babó Mihály hosszasan vitatja, hogy Lengyel Zoltán csak az esetben adhatja elő mentségét, ha az előbbi határozatot megsemmisítik.

Elnök: Istmélti, hogy az előbbi kérdés, ha Lengyel Zoltán nem adja elő mentségét, véglegesnek tekintendő.

(Vissza az előbbi vitába.)

Polónyi Géza áttért a Podmaniczky féle indítványra. Hosszan ismerteti a paktum történetét és azt mondja, hogy a parallel ülésekre vonatkozó indítvány a paktumnak megszegése.

Tisza István áll föl szólásra. A baloldalon óriási láрма tör ki.

— Mondjon le!

— Mit akar?

A lármában alig lehet hallani a miniszterelnök szavait, a ki azonban folytatja. Valóltan-nak mondja Polónyinak a paktumról tett állításait.

Elnök e közben többeket rendreutasít.

Tisza István gróf kijelenti, hogy azért kívánja az indítványt tárgyalatni, hogy számos sürgős ügyet elintézhessenek. Es ha száz akadályt kell leküzdeni, száz akadályt fogunk leküzdeni! (Taps jobbról, nagy láрма balról.)

Gáll Sándor kéri, hogy beszédét hoinap tarthassa meg. A jobboldal feléje kiáltja:

— Ma mondja el! Nem halasztunk!

Gáll nem hajlandó a beszédet ma megtartani.

(A parallel üléseket megsavazzák.)

Elnök fölteszi a kérdést: a Podmaniczky indítványa fölött való szavazást. Erre isszonyu, pokoli zsvaj tör ki.

— Gázság! Bitangság! Le kell dobní! Hamisító! — ezek és ezekhez hasonló kifejezések hallatszanak a baloldaltól az elnök felé.

Ugron Gábor, Holló Lajos és Lengyel Zoltán a házszabályok legnagyobb fokú megsértésének mondják, hogy az elnök a szavazást elrendeli. Az indítvány házszabály-vitát provokált, a vita befejezve nincs, nem lehet fölötte szavazni.

Elnök felteszi a kérdést. A többség elfogadja Podmaniczky Frigyes bárónak a párhuzamos ülések tartására vonatkozó indítványát.

Ezzel az ülés hét óra után véget ért. Holnap tehát már két ülést fog a képviselőház tartani.

Az aszfalt-kölcsön.

(A pénzügyi-bizottságból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

A város pénzügyi bizottsága ma délután ülést tartott, melyen a 220,000 koronás aszfalt-kölcsön ügye került tárgyalásra. Mint ismeretes, a pénzügyi bizottság legutóbb abban állapodott meg, hogy egyelőre nem vesz amortizációs kölcsönt, hanem három aradi pénzintézetől ideiglenes kölcsönt folyószámlára. Az aradi ipar- és népbank azonban most újabb ajánlatot adott be amrtizációs kölcsönre, s ezt vette tárgyalás alá a pénzügyi bizottság.

Az ipar és népbank ajánlata — mint Lőcs Rezső tanácsnok, elnök előterjesztette — a következő: a 220,000 koronás kölcsön törlesztésére 25 évi amortizáció mellett, fél évi annuitás fejében a tőkének 3 $\frac{1}{2}$ százaléka fizetendő; a kötvények elszámolási árfolyama 99 $\frac{1}{4}$ százalékbán számítottatik be; storno-díj fejében 1 $\frac{1}{2}$ százalék helyeztetik kilátásba.

A Pesti magyar kereskedelmi bank, mint ismeretes, már előzőleg 25 évre 96 os árfolyam 6 6 százalékos annuitás mellett, ajánlott kölcsönt, s hasonlóképen a Hazai egyesült taka-

rékpenztár is. A storno-díj mindkettőnél 3 százalék. A Magyar jelzálog hitelbank egy év előtt al pari ajánlott 25 évre 6.88 százalékos annuitás mellett kölcsönt. Ez az utóbbi pénzintézet azonban azóta a város felszólítása dacára, nem jelentkezett.

Az aradi Ipar és Népbank kölcsöne a két budapesti intézeténél 400 koronával drágább. Így az elnök ajánlja, hogy maradjon meg a pénzügyi bizottság előző álláspontja, azaz — a mennyiben a miniszter megengedi — városi alapokból való kölcsön, vagy pedig, ha ez nem lehetséges, ideiglenes kölcsön felvétele mellett.

Boros Vida: Arra való tekintettel, hogy jelenleg a pénz aránytalanul drága, hasonlóképen az ideiglenes kölcsön mellett van. Nem látja célszerűnek a végleges kölcsönt, mert a konverzió alkalmával storno díjat kell fizetni.

Tedeschi Viktor is az ideiglenes kölcsön mellett van.

Lőcs Rezső: Ajánlja, hogy ha esetleg elengedné az aradi Ipar- és Népbank a storno-díjat, vegyék fel a végleges kölcsönt.

A bizottság ezt az eshetőséget a legkedvezőbbnek találta, annál is inkább, mert a miniszter nem engedi meg az alapokból való kölcsönvételt. Elhatározták, hogy ily értelemben fordulnak az aradi Ipar- és Népbankhoz s ha nem tehet eleget a feltételnek, úgy a pénzügyi bizottság elől említett múltkori álláspontja mellett marad.

Lőcs Rezső elnökielte alatt jelen voltak az ülésen: Boros Vida, Bing Vilmos, Bund Henrik, Domány József, Éles Armin, Fényes Dezső, Kohn S. N., Ottenberg Tivadar, Remetey F. Karoly, Tedeschi Viktor, Tagányi István, Urbányi Béla, Vannay Gyula.

Metianu és Mangra.

(A román érseki szentszék ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Papp I. János aradi görög keleti román püspök tegnap hazaérkezett Nagyszebenből, az érseki szentszék tanácskozásairól. A tanácskozások titkosak szoktak lenni, mindazonáltal arról egyes hírek a napvilágra kerültek és ezek azt mutatják, hogy a harc, a melyet Metianu János érsek és Mangra Vazul nagyváradi püspök folytatnak egymással, még mindig nem ért véget.

A görög keleti románok legutóbbi egyházi kongresszusán, a mint megírtuk, a többség Mangra Vazul vikáriust az érseki szentszék egyik elbádjává, s rendes tagjává választotta. Mangra pártjának emberei még a kongresszus során meginterpellálták Metianu metropolitát, hogy meg fogja-e erősíteni ezt a választást. Metianu így felelt:

— Ez az én dolgom, és én tudom, hogy mint a király és a kormány meghatalmazottja, mint kell jogommal élni.

Azóta semminő bir nem szivárgott ki arról, hogy az érsek megerősítette Mangrának az érseki szentszék tagjává történt megválasztását, vagy sem. Azonban a szentszék most tartott ülésére — a mely az első volt a kongresszus óta — az érsek Mangrát nem hívta meg. Az aradi román egyházmegyéből csupán Papp I. János püspök és Hamsea Ágoston arkimandrita, a bodrogi kolostor főnöke voltak jelen a szebeni ülésen. Ha az érsek Mangrának megerősítette volna Mangra szentszéki mandátumát, akkor mint rendes szentszéki tagot, meg kellett volna hívnia a szentszék ülésére. Miután ez nem történt meg, arra következtetnek, hogy az érsek Mangrát a szentszéki elbádjói tisztségben nem erősítette meg, s így Mangra nem lehet az érseki szentszék tagja.

A szentszéki ülésnek még egy, Mangrát érintő határozata pattant ki. Ismeretes az a harc, a melyben Mangra Vazul állott *Diamandi* Miklós belényesi görög keleti román hittanár-al. Mangra Diamandit, állítólag a vezetés-ére bízott alumneum körül tapasztalt szabálytalanságok miatt — Diamandi szerint pedig azért, mert a püspökválasztás előtti perhorreskálta Mangra jelöltséget — *telfüggesztette állásától*. Ebből nagy harc lett, s legutóbb Diamandi röpiratot adott ki Mangra ellen, a melyben kiméletlenül megtámadja a vikáriust, még a temesvári sajtópöreibek anyagát is reprodukálva. Diamandi Mangra Vazulnak, illetve az elnöklése alatt álló nagyváradi szentszéknél fölfüggesztő határozata ellen felebbezett az érseki konzisztoriumhoz. A nagyszombati érseki szentszék november 24-én tartott ülésén Diamandi Miklós hittanárt *visszahelyezte állásába*. Ez is oly határozat volt, a mely Mangrának szólt, s a vikárius aligha érintette kellemesen.

TÁVIRATOK.

A reichsrath botrányai.

Bécs, november 27. A reichsrath mai ülése becsületbéli ügyek tárgyalásával telt el. Az elnök bejelentette, hogy a mentelmi bizottság *Steint*, ki *Frestl* óralopással vádolta, megróváásra ítélte. Az elnök megróvta azokat a cseh képviselőket, kik *Mandl* hiriapirót tetteleg bántalmazták. *Klofác* cseh képviselő erre odakiáltotta: *Aljasság!* A folyosón *Mandl* megbízottai több képviselőt provokáltak.

Az új küzdelem.

A párhuzamos ülések jegyében.

(A megkövetésre ítelt képviselő. — Hivatalos obstrukció. — Az új disszidensek.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 27.

A politikai köröket ma egészen a képviselőház mai, este hétig tartó ülése kötötte le; a nemzeti pártiak kivonulását is szinte elfeledtette ez. A párhuzamos üléseket megszavazta a Ház. Természetesen, ezzel szemben az ellenzék is erősen készülődik. Most már hivatalosan is megalkotották a vita-rendező bizottságot és keresik az anyagot, a mivel az időt kihuzzák. A szabadelvű pártból kilépők, a kik eddig állítólag huszonkilencen vannak, *nem csatlakoznak az obstrukcióhoz*.

A válságban újra emlegetik a paktumot, s annak apját, *Széll Kálmánt*, a kit az ellenzékiek hívnak föl Pestre, hogy védje meg a paktumot. Hogy megteszi-e, még nem tudni.

Az ellenzék alkudozik.

A szabadelvű párt egységesen kitart Tisza mellett most, a midőn nem védő, hanem támadó helyzetben van a kormány. Ez nyilatkozott meg ma a képviselőházban. A volt nemzeti pártiak közül kevesen jelentek meg az ülésen; *Apponyi* se volt jelen.

Az ellenzéki folyosókon ma azt a hírt terjesztették, hogy a mai szenvedélyes jeleneteknek maga *Tisza István* az okozója. Tegnap több ellenzéki képviselő felkereste *Tiszát* és arra kérte, hogy halassza el az parallel-üléseket illető indítványát négy-öt napra, hogy ez idő alatt létrejöhessen a béke, mert — így szólt az ellenzékiek

hire — az ellenzék inkább *abbahagyja az obstrukciót*, semhogy a miniszterelnök a kettős ülésekkel áttörje az alkotmányt. Tisza azonban kijelentette, hogy ő nem halaszt el semmit, és beadja indítványát.

Erre nézve a M. Szó ma esti számában arról értesül, igaz, hogy tegnap egyes ellenzéki férfiak e célból jártak a miniszterelnöknél, de Tisza a kérelmet azért nem teljesítette, mert a múlt héten más ellenzéki férfiak jártak nála ugyanez ügyben, egy heti halasztást kérve. Tisza már egy hét előtt engedett a kérésnek, de eredmény nélkül, mert a kibontakozás ezen a héten nem következett be. A miniszterelnök tehát céltalannak találta ez újabb halasztást és ezért nem ment bele.

A kilépők.

Apponyi hívei közül többen késnek a kilépéssel. Így *Károlyi Sándor* gróf *benntmarad a szabadelvű pártkörben*, mert — így nyilatkozott volna, — ő nem folytat személyi politikát, nála a főkérdés a gazdasági érdek: ő pedig Tisza gazdasági programjával meg van elégedve. *Károlyi Sándornak* ezen állásfoglalása miatt többen, akik ki akarnak lépni a pártból, gondolkodóba estek.

Ezzel szemben viszont a M—g. azt jelenti, hogy *Szentiványi Arpád* holnap küldi el a szabadelvűpárt elnökének a kilépést bejelentő levelet. Valamennyien egy levélben jelentik be, hogy a pártot elhagyják. „Mi láttuk — írja a M—g. — az ivet, a melyet a kilépők aláírtak. *Apponyival együtt huszonkilencen vannak.*“

A kilépettek egyelőre a *disszidensek* nevét veszik fel. Eddig a szabadelvűpárt elnökénél senki sem jelentette be kilépését.

Hock János, *Zichy Jenő* gróf, *Nosz Gyula* és azok, akik a szabadelvű-pártból régebben kiléptek, kijelentették, hogy *csatlakoznak a disszidensekhez*.

Az obstrukció folytatása.

A függetlenségi és 48-as párt mindjárt a Ház ülése után konferenciát tartott, a melyen elhatározták, hogy a holnapi ülésen *bizalmatlansági indítványt* nyújtanak be az elnökség ellen. Azután vita-rendezőkül megválasztották *Kubik Bélát*, *Fáy Istvánt* és *Leszkay Gyulát*, a kik eddig is vezették a vitát, de ezuttal maga a párt gyűlése bizta őket meg, s ezzel hivatalosan is *kimondták az obstrukciót*.

A párt tagjai úgy állapodtak meg, hogy a legközelebbi üléseken házszabály vitát provokálnak, a melylyel napokig kitöltik az időt, sőt esetleg *egy hétig*. Sokan megörültek annak, hogy az ülést az elnök annak kihirdetésével végezte:

„A legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor.“

Azt hiszik, hogy az egyik ülésen csak a legközelebbi ülés napirendjét lehet megállapítani, s mert az elnök a délutáni ülésről nem szólt, a legelső párhuzamos üléseket *csak hétfőn* lehet megtartani.

A holnapi ülésen főként *Feilitzsch Arthur* alelnöknek *Lengyel Zoltánnal* szemben tanusított eljárását akarják szóvá tenni.

A függetlenségi párt takarékoskodik a szónokok munkaerejével, és a napirendi vitát délután pontban háromnegyed három órakor és este pontban háromnegyed kilenckor hagyja abba.

A paktum atyja.

A képviselőház mai ülésén, a mikor *Polónyi* a paktumról beszélt, *Tisza István* gróf kijelentette, hogy a paktum által *nem érzi magát kötve*, az annak a dolga, a ki megkötötte. Erre többen azt kiáltották:

— Hol van *Széll Kálmán*?

— *Széll Rátóton* van és *teheneket fej!* — kiáltotta közbe *Rakovszky*.

Az ellenzékiek közül többen telefonon értesítették *Széll Kálmánt* a képviselőház mai ülésén történekről és fölhivták őt, hogy védje meg a paktumot. Valószínűnek tartják, hogy *Széll* föl is jön s a képviselőházban nyilatkozni fog.

(*Rakovszky*nak ezen közbeszólásán kívül még egy nevezetes epizódja volt a mai viharos ülésnek, a melyen kacag a főváros. Mikor *Lengyel Zoltánt* másodsor is rendreutasították, az obstrukcióvezér szinte zokogva mondta:

— *Bárcsak Héderváry lenne a miniszterelnök* . . .

Hogy ezt *Lengyel Zoltánnak* kell kívánni . . .)

Ráth Endre mentelmi ügye.

A Ház tegnapi ülésén, a mikor *Perczel Dezső* elnök rendreutasította *Ráth Endrét*, ez visszaszólt neki:

— Nincs joga az elnöknek rendreutasítani!

Később még ily közbeszólásokkal illette az elnököt *Ráth*.

— Pfüj az ilyen az elnöknek! Szégyelje magát!

Mikor *Perczel* újból rendreutasította *Ráth Endrét*, ez óriási zajban így kiáltott az elnöki emelvény felé:

— *Csak tisztességes elnöktől fogadok el rendreutasítást!*

Ezért a képviselőház, az elnök indítványára *Ráth Endre* ügyét a *mentelmi bizottsághoz* utasította.

A képviselőház mentelmi bizottsága ma délelőtt fél tíz órakor ülést tartott a *Ráth Endre* képviselő ellen fölmerült ügy elbírálása végett, a kit a Ház az elnök ellen tanusított engedetlenség miatt utasított a mentelmi bizottság elé.

Szinák Imre elnök megnyitván az ülést, a bizottság előadóvá *Mayer Károlyt* választotta meg.

Előadó felolvasta a képviselőház elnökének átiratát és a napló-vonatkozó részét, azután kihallgatták *Ráth Endre* képviselőt, a ki kijelentette, hogy a naplóban foglalt kifejezéseket a felett való felhárproadásában használta, hogy nézete szerint a Ház elnöke megsértette a házszabályt.

Előadó, tekintettel arra, hogy kétségtelen, hogy *Ráth Endre* kétszer való rendreutasítás után sem engedelmeskedett a Ház elnökének, indítványozza, hogy a 255. §. alapján javasolja a bizottság, hogy *Ráth Endrét ünnepies megkövetésre kötelezze*.

Olay Lajos és *Sebess Dénes* ezzel szemben azt vitatják, hogy míg a Ház elnöke nem teszi jóvá az elkövetett házszabálysértést, addig a bizottság ne ítélkezzék.

Zichy Aladár gróf a Ház elnökének magatartását nem tartja itt elbíráhatóknak, ha lehetne enyhébb határozatot hozni, ő ahhoz járulna, tekintettel az izgatott hangulatra, de miután ez nem lehetséges, *elfogadja* az előadó javaslatát.

Maróthy László hozzájárul az előadói javaslatához.

A bizottság nyolc szavazattal kétfő ellenében elfogadta az előadó javaslatát, a melylyel szemben Sebess Dénes és Olay Lajos különvéleményt jelentettek be.

Az ülésen résztvettek Avramesku Pachomius, Kabos Ferenc, Klobusicky János, Marthy László, Olay Lajos, Popovics Vazul István, Radovánovics György, Sebess Dénes, Tormay Károly és Zichy Aladár gróf.

Egy déli ujság értesítése szerint Ráth nem hajlandó a Házat megkövetni azért, a mit tett. Izgatottan mondotta a folyosón több ellenzéki képviselő előtt:

— Sohasem fogok Canossába záródokolni!

A megtámadott gyorsírók.

A viharos ülésnek miatt a Ház szcenografusainak is sok a baja. Nemcsak mert több a dolguk, de azért is, mivel a botrányrendezők őket is megtámadják. A tegnapi ülésen több képviselő közülük lépett és rájuk kiáltott, hogy a míg zaj van, nem szabad írniok. Kaas Ivor báró azzal vádolta meg őket, hogy összejátszanak az elnökkel. (Es ezt persze szintén jegezniök kellett.)

Hanem a szcenografusok ezt nem hagyják annyiban. Félhivatalos távirat jelenti a következőket:

Az országgyűlési gyorsírók ma délelőtt 10 óra előtt zalai Fenyvessy Adolf gyorsíró főnök vezetésével testületileg jelentek meg Perczel Dezsőnél, a képviselőház elnökénél, hogy védelmét kérik oly támadások ellen, a minőknek az iroda tagjai tegnap, a Ház ülése folyamán hivatalos munkájuk közben egyes képviselők részéről ki voltak téve. Az elnök részletes jelentéstételre hívta fel a gyorsíró-főnököt, hogy ennek alapján a további intézkedéseit megtehesse.

Az obstrukció ellen.

Szegzárdon, Tolnavármegye székhelyén, ebben az 1867. óta mindenkor függetlenségi képviselőt választó kerületben f. hó 29 én népgyűlést fognak tartani, melynek tárgya és célja az obstrukció ellen való tiltakozás. A népgyűlésre való meghívót a szabadelvű, függetlenségi és néppárthoz tartozó választók egyaránt aláírták. A kibocsátott meghívó a következőképen szól:

Felhívás népgyűlésre! Alulírottak pártkülönbség nélkül egyetértvén abban, hogy az obstrukció — meg egyéb alkotmányunkat veszélyeztető következményeit nem is említve, a magyar képviselőházban újat állja a legelőtőbb gazdasági kérdések megoldásának, így többek között lehetetlenné teszi, hogy az olasz borvám végre valahára törvényesen felemelhesse — az ország népének keserves károkat okoz, át vagyunk hatva attól a hazafias meggyőződéstől, hogy az obstrukció ellen a képviselőket választó közönségnek most már a leghatározottabban tiltakoznia kell.

Felszólítunk ezért mindenkit, aki velünk ebben egy nézeten van, hogy a Szegzárdon f. é. november hó 29 én, a nagyvendéglő nagytermében délelőtt 10 órakor tartandó nagy pártközi tiltakozó népgyűlésen jelenjék meg.

A népgyűlésen — elveinek teljes fenntartásával — részt vehet mindenki, aki az obstrukció ellen tiltakozni akar, bármelyik politikai párthoz tartozik is.

Ez nem pártkerdes, hanem mindnyájunk érdeke!

A felhívást elsőnek Apponyi Géza nögyészi földbirtokos írta alá s az aláírói között vannak Benrieder János zombai földbirtokos (Széll Kálmán veje), Bezerédi Pál, Bezerédi Andor, dr. Leopold Kornél lapszerkesztő és még többen.

MULATSÁGOK.

(=) Monológ verseny. Az Aradi Kereskedők Köre holnap, szombaton este kezd meg magán jelenet versenyét, a melyre a kör vezetőisé e két értékes díjat tűzött ki. Az első verseny-estén hárman fognak vig magánjelenetet előadni: Szalay Rezső, Gerő Aladár és Missuray József. A verseny-estre, a mely kilenc órakor kezdődik, a vigalmi bizottság a kör összes tagjait és családtagjaikat szívesen látják. Beleépő díj nincs. A következő verseny-este a jövő szombaton lesz.

(=) Kereskedők mulatsága Ujaradon. Az Ujaradi Kereskedők Köre sikerült társasestélyt rendezett e hó 25 én, Katalin napján. A fiatal egyesületnek, a mely az ujaradi kereskedők között a társasélet fejlesztését üzte ki célul, ez volt az első rendezése, s ennek fényes sikere biztató lehet az egyesület további működésére. Az estélyen többen részt vettek az Aradi Kereskedők Köre tagjai közül is. A mulatságon részt vett hölgyeknek ez a névsora:

Asszonyok: Altman Lajosné, Beoka I. Ivánné, Gángl Andorné, dr. Holz Antalné, Herold Antalné, Jamnitzky P. Jánosné, Klukovits Adámné, Michlbach N. né, Netter Mártonné, Pommersheim Jánosné, Petula Jakabné, Schmitzer Jakabné, Seidl Ferencné, Theis Miklósné, Van der Venne Józsefné, Zircher Antalné.

Leányok: Gangl Elma, Gehl Berta, Klukovits Rozzika, Lambert Irma, Netter Mariska, Schork Etelka, Schork Jozefa, Van der Venne Emilia, Van der Venne Lujza, Zircher Vilma stb.

(=) Az új aradi ifjúság november hó 28 án szombaton, a „Petőfi“-hez címzett vendéglő helyiségében zártkörű Katalin-estélyt rendez.

Légrády Károly meghalt.

(Az ujságírás gyászja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

A magyar ujságírásnak neves, nagy halottja van: Légrády Károly, a Pesti Hírlap megalapítója, volt országgyűlési képviselő, a Ferenc József rend lovagja. A halál ma reggel, hetven éves korában érte.

Légrády Károly már esztendőök óta betegkedett, cukor betegség gyötörte, a melyből szerencsésen felgyógyult; de a szervezete már tönkre volt téve. Néhány hét előtt vesebaj támadta meg s tíz nap előtt ágyba kellett fekdünie. Azóta igen sokat szenvedett. A beteg Herzl tanár és Hermann doktor, a háziorvosa kezelték; de minden igyekezet hiába való volt, ma reggel fél 8 órakor meghalt.

Temetése vasárnap délután három órakor lesz, nagy pompával. Légrády Károly Budapesten 1834-ben született. Tanulmányainak befejezése után 1854-ben a fővárosban könyvnyomdát alapított, ehhez rövid idő alatt könyvnyomdát, stereotípiát és könyvkötészetet is csatolt, majd a hírlap- és könyvkiadást is bevonta vállalatái sorába. A hírlapkiadás terén, mint az *Ellenőr*, *Földmivelési Érdekeink* és a *Falusi gazda* című lapok kiadója működött. Megalapította a *Pesti Hírlapot* a melynek számos éven át főszerkesztője is volt. 1871-ben a budapesti kereskedelmi és váitótörvényszék szavazó ülnökének választották meg; ez állásában szerzett érdemeiért 1878-ban a király kereskedelmi tanácsosi címmel tüntette ki. 1872. óta tagja a főváros bizottságának és számos más albizottságnak, 1880. óta a budapesti kereskedelmi és iparkamara és 1888. óta az országos iparkamara tagja. 1895-ben szabadelvű programmal Maros-Torda megye, Ákosfalva kerületében orsz. képviselővé választották s a kerületet két cikluson át képviselte az országgyűlésen s tagja volt a számvizsgáló bizottságnak is. Mint képviselő Bánffy Dezső báró elveit követte.

Társadalmi téren is élénk tevékenységet fejtett ki, különösen pedig a gyümölcsstermesztés terén.

Cseléd-otthon Aradon.

(Egy humanus intézmény terve.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Nagy szükséget pótló, fontos kérdéssel foglalkozott ma a városházán egy bizottság. A tervbe vett cseléd-otthonról tárgyaltak, még pedig olyan formában, hogy ez a humanus intézmény a közeli időben létesülni fog Aradon. A terv, melyet megvalósítani akarnak, nagyon szép, s uttörést jelent, miután olyan szervezetű cseléd-otthon, mint a szóban levő, még sehol sincs.

A város közgyűlése több törvényhatósági bizottsági tag indítványára elhatározta, hogy a cselédügyet rendezze és a meglévő cseléd-szabályrendelet módosítására a főkapitányt elnökléte alatt kiküldte az indítvány tevőket, mint bizottságot. Ma délután tartott e tárgyban ülést a bizottság.

Sarlot Domokos főkapitány kész cseléd-reodtartást mutatott be, mely magában foglalja a cseléd-otthon létesítésével kapcsolatos intézkedéseket. A cseléd-otthon célja nagyon humanus. Hivatva lesz a cselédleányok erkölcsi érületének megóvására; otthont ad a cselédeknek a munkanélküliség idején olcsó díj fejében; egyben cselédközvetítéssel foglalkozik. Fel van véve a tervbe, hogy az otthonba nem tartozó cselédeknek tanácsot utbaigazítást ad az intézmény.

A bizottság a főkapitány nagyszabású és a kivitelre alkalmas tervét egyhangu helyesléssel fogadta. Javaslatba hozták, hogy a cseléd-otthon felett egy oly bizottság végezze a felügyeletet, melyben a helybeli jótékony egyesületek tagjainak is vezető szerep jusson.

A cseléd-otthon létesítésére a városnak 74,000 koronája van, mely cselédok beiratási díjából, birságából s a helyszerzők megbírságolásából gyűlt össze s amely alap egyre növekedőben van. Az intézménynek ilyenformán semmi sem áll útjában, s még a jövő év első felében megkezdheti működését. A szabályrendelet tervezet, melyet ma a bizottság elfogadott, legközelebb közgyűlés elé kerül.

Sarlot Domokos főkapitány elnökléte alatt jelen voltak az ülésen: Bund Henrik, Edvi-Ilés László, Fényes Dezső, Kohn S. N., Násnera Aladár, Varjassy Arpad és Zubor Andor mint jegyző.

Romantika az aszfalton.

(Katonatisztek a járásbírság előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Erdekes tárgyalás folyt le ma a szegedi járásbírság előtt. Az ügy előzményei a következők:

Ez év május 23-án történt, hogy Weisz Sarolta máv. üzletvezetőségi hivatalnoknő a déli órákban hazafelé igyekezett a Kossuth Lajos-sugaruton.

A kisasszonyt nyomon követte Rákossy Sándor 46. gyalogezredbeli tiszthelyettes. Az üldözöbe vett urhölgy, mikor meglátta a tiszthelyetteset, meggyorsította lépteit s többször idegesen visszafordult.

Az arra haladó Kun Aladár takarékpénztári hivatalnok észrevette, hogy keletlenül hat Weisz Saroltára a kísérete. Minden habozás nélkül odalépett tehát melléje e szavakkal.

— Ugy látszik, üldözésnek van kitéve. Engedje meg nagysád, hogy elkísérjem.

Majd állítólag e szavakkal fordult ekkor az őket még mindig követő tiszthelyetteshez:

— Hogy merészeli megsérteni a nővéremet, aszfaltbetyár?

Közben a Bocskay utcához értek, ahol Rákósy elmaradt és erre Kun is eltávozott Weisz Saroltától.

Ezzel vég is lett volna ennek a kínos utcai jelenetnek, ha a tisztihelyettes nem fősorozta volna az ügyet. Rákósy azonban kitudakolta megtámolójának kilétét és segédei által elégtételt kérésellenfeleitől.

Zecha Kálmán és Forster János 46. gyalogezredbeli katonaisztiek a Sugár féle kávéházban találta meg, akit megbízójuk nevében fegyveres elítélésére szólították fel. Mikor azonban kintták, hogy Kun csak egyszerű hivatalnok-emir, kijelentették előtte, hogy *társadalmi állánál fogva* nem adhat fegyveres elégtételt, hanem arra kérték hogy ismerje be, miszerint Rákósyt nyílt utcán megsértette.

Kun ezem is tagadta, de azzal védekezett, hogy hez joga volt, mert egy védtelen nőt akart esetleges kellemetlenségektől megmenteni.

Erre Rákósy a járásbiróság előtt keresett jogsérelme megítélésnek vélt becsülete orvoslására.

Kun mai tárgyaláson is azt hozta föl védelmére, hogy a rokonát akarta a tisztihelyettesel szembe megvédelmezni. Ezzel szemben Rákósy ahangozta, hogy Weisz Sarolta nem rokon a vádlottnak és így annak beavatkozása jogtalan és illetéktelen volt. Habár kétségtelen, hogy női erény ellen intézett támadás tén a legelső idegen férfiember is segítségre lehet a megtámolott, idegen hölgyne.

Itélés mindamellett a mai napon nem került a mert Kun 8 napi halasztást nyert a járásbírástól annak bizonyítására, hogy az esetben szereplő "tisasszonyhoz" tényleg rokonsági közekek fűzik.

Az aradi romantika pikáns történetében beavatkozókban érdeklődéssel várják az ügy további lemenyit.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szat: Délután: A heidelbergi diákélet, színműve: Kis herceg, operette. (Páratlan bérlet.)
Nyap: Délután: Pesti nők, operette. Este: A zingyélők, népszínmű. (Páros bérlet.)

Kis herceg. Ez a régi, de ma is vonzó kedű operett az idei szezonban szombaton este kerül először előadásra. A darabban *Zilahy Rózsa Lili, Bakéssy, Polgár és Pajor* játszanak.

Vasárnapi előadások. Lehár operettje a *Fűzők* vasárnap délutáni előadásban kerül se, ezuttal először. Este *Vidor Pálnak* régi plátott népszínművét, az *Ingyenélőket* adják.

Mikszáth Kálmán új könyve. Magyar szepaturának mindig ünnepnapja az, amelyen *Mikszáth Kálmántól* új kötet jelenik meg. Es az sőközönség is örömmel fogadja azt a hirt, melyek azt hirdetik, hogy a Mikszáth-könyvek ma megszorodott. Ez a nagy író, a kinél semesebben és jobb izűen senki sem tud elszélni, a kinek alakjai típusok és a ki a mezőzésben is meser, minden újabb műve régebbi nagyobbra nő a közönség előtt. Mikszáth Kálmán az ő folyton emelkedő pályafutásában minden tekintetben hatalmas szerzők sorába emelkedik s ama klasszikusok sorába fog tartozni, a kiknek művei az idők folyamán csak yernek becsükben és elterjedésükben, mert a z író és munkáit nem a divat emelte magasra. Most megjelent vaskos kötete, amelynek "Akli Miklós cs. és kir. udv. mulattató története" címe, szinte nagyobb igényekkel lép föl, mert nemcsak vig epizódokat, nemcsak bájos és poétikus szerelmi történetet, de korfésztést foglal magában. Akkor, amikor Akli Miklósnak, az udvari bolondok e finomabb fajtájának mulatságos, fölötté oltetes és részben megható történetét mondja el, gyönyörűen megfesti Ferenc császár udvarát és sok tekintetben

korát de leginkább magát a császárt. Ebből a könyvből pazar gazdagsággal sugárzik ki Mikszáth ragyogó szellemessége és attól érhetlen humora. Ha kiszednénk belőle az ötleteket, az adomákat, a mondásokat és mindama fényességeket, amelyek az ő elméjét jellemzik, egy másik kötetet lehetne összeállítani. És még azt is híressé tenni, a ki mint "közli" szerepelne a gyűjtemény címlapján. A ki Mikszáth új könyvét elolvassa, az bizonyára lelkes örömet és büszkeséget érez, hogy az országnak ilyen hatimas talentumu írója van, a ki még nagyobb büszkeségünk leszen, mint amilyen már most is. Könyvét valóban hosszánával fogadhatjuk, mert a szépliteratúraban ő az igazi, a kiben kedvünk teiik. "Akli Miklós cs. kir. udv. mulattató története" a Légrády testvérek kiadásában jelent meg. Ára 4 korona s megszerezhető úgy a Légrády testvéreknél (váci-körut 78.) mint minden könyvkereskedésben.

Urbán Iván — a helyzetről.

(A főispán álláspontja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az utóbbi napok politikai eseményei alatt, fővárosi források alapján, több ízben elterjedt az a hír, hogy Urbán Iván főispán távozni készül helyéről. Most, hogy Apponyi és a volt nemzeti párt tagjainak egy része kilépett a pártból, mind erősebben tartotta magát a hír, azzal az indokolással kapcsolatban, hogy Urbán Ivánt mint a volt nemzeti párt tagját, Apponyi távozása készletti elhatározására.

Lapunk egyik munkatársa felkereste ma a főispánt, hogy az említett hirt illetőleg nyilatkozatra kérje fel. Miközben Urbán Iván főispán ennek készséggel eleget tett, igen érdekes, és a politikai élet több momentumát jellemző kijelentéseket hangoztatott.

Mindenek előtt határozott formában megcáfolta a főispán a lemondásáról szóló hirt.

— *Sem lemondani, sem pedig a szabadelvű pártból kilépni szándékomban nincs.* Mikor a nemzeti párt beleolvadt a szabadelvű pártba, férfiasan meg gondolt, komoly cselekedetet végzett. *Nincs tehát helye annak, hogy most kicsinyes körülmények kilépésre késztessenek.* Nincs helye a kilépésnek különösen most, amikor nagyfontosságú gazdasági érdekekről van szó. Személyi okoknak nem szabad vezetnisenkit, s nem szabad ilyen elhatározást szülni azon körülménynek, hogy a miniszterelnök, akiben megbiztunk, esetleg a kivitel módjaiban nem úgy tesz, ahogy ez egyik-másiknak tetszenék. Mások talán másképen gondolkoznak, s tisztelem is az ellenkező nézeteket, de a magam részéről eltekintek ilyen aprólékosságoktól, mikor olyannyira fontos és sürgős kérdések vannak függőben.

A mostani kilépésre való okot ezután összehasonlította a főispán a multkor felmerült körülményekkel, amidőn Apponyi a kilences bizottság javaslatát illetőleg került némi ellentétbe Tiszával.

— A jelenlegi oknak nézetem szerint nem kellett volna kilépést eredményezni, — szolt a főispán — miután ez esetben semmiféle elvi kérdéstről nincs szó. Inkább érthetőnek tartottam volna a szakadást a kilences bizottság javaslatának módosítása alkalmával. Akkor tényleg volt elvi különbség, de azért a helyes álláspont mégis az volt, hogy nem léptek ki Apponyiék a szabadelvű pártból. Az előbb

említett nagy érdekekért meg kellett hozni ezt az áldozatot.

Az elvi nézetek tisztázva lévén, a főispának Tisza István miniszterelnökhöz való viszonyára tért át a beszélgetés.

— Erről az oldalról — ugymond — *nincs semmi okom a lemondásra.* Mint e lap tudósítója előtt egy ízben már kijelentettem, a miniszterelnök első ízben való megbízatása alkalmával csupán a szokásos bemutatkozásra hivatott magához, mint velem együtt a többi főispánokat is. Most utóbb pedig, hogy megjelentem a miniszterelnök előtt, magam kértem, miután lemondásomat többfelől hangoztatták, hogy mondja meg a miniszterelnök, mi az elhatározása. Tisza István gróf ekkor kijelentette egész határozottsággal, hogy lemondásomra nem is gondolt, sőt azok között szemelt ki engem is, *kikre egyes elmentétek áthidalását akarja bizni.*

Végül még egy, közelebbi érdekeket érintő dologra terjedt ki Urbán Iván főispán nyilatkozata.

— Tehát sem pártok miatt, sem a miniszterelnök elhatározása révén nincs okom a lemondásra. De ha megessenék az, hogy személyem a megyében bármilyen okból akadályul szolgálna, kész lennék a főispáni széket elhagyni. Kijelentem azonban, hogy ez esetben is *bennmaradnék a szabadelvű pártban.*

Eddig az érdekes beszélgetés.

Urbán Iván főispán álláspontja bizonyára rokonszenvet fog kelteni minden körben, mert egy határozott politikai egyéniség korrekt megnyilatkozása ez.

Az aradi vashid.

(Kisajátítandó területek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Az aradi vashid felépítésével Zsigmondháza kisajátítandó területek dolgában kiküldött bizottság ma Lócs Rezső elnöke alatt értekezletet tartott az érdekeltekkel, hogy megtudja, milyen feltételek mellett hajlandók átadni ingatlanukat.

A telektulajdonok nagyon tulhajtott árat követelnek, s ugylátszik feledik, hogy milyen nagy haszontól esnek el, ha a hid másfelé épül. Körü belül *nyolcvanezer koronájába* kerülne Aradnak a megváltás.

A tervbe vett hidfő bal oldalán első sorban a *Dengl Lajos* és *Dengl Rezső* aradi lakosok tulajdonát képező telket kell a városnak megszereznie. Ezen a területen laképület és magtár áll; a telek előtt két méter távolságban emelkedik a négy méternyi magas Marostöltés. Dengl Lajos kijelentette a bizottság előtt hogy semmiféle kártalanítást sem fogad el, hanem a kisajátítás esetére *negyvenezer koronában* szabja meg az ingatlanok értékét. Ugyanigy nyilatkozott *Hissinger Klára* is, aki lakóházát és telkét *hétézer koronáért* ajánlotta fel.

Zselénszky Róbert gróf a következő telek, melynek csupán csekély részére van szükség. A gróf nem jelent meg a puhatoló tárgyaláson, az uradalmi igazgatóságnak pedig nincs meghatalmazása, hogy határozott ajánlatot tegyen. A következő telken *Fuchs József* háza áll három méternyi távolságban a két és fél méter magas töltéstől. *Fuchs huszezer koronát* kíván kártalanításképen.

A hidfő jobb oldalán, *Herold Alajos* telkéből százharminc négyszögöl területen a rajta levő magtárt kell kisajátítani. Ez ingatlanok megszerzése nagy áldozatot követel a várostól,

mivel a hidlejárhoz szükséges telek mellett egy reáljogu vizimalma van a tulajdonosnak, aki ennél fogva nagy kerülő uton közelítheti meg jövőre a malmát. Herold alternatív ajánlatot tett a bizottságnak: vagy *huszonnégyezer korona* kártalanítást igényel, vagy *harminchat-ezer korona* vételárért bocsátja a város tulajdonába ötszáz négyszögöl területű ingatlanát.

A megszerzendő területek között utolsó sorban a *Zsigmondháza* község tulajdonát képező Petőfi-esárda udvarából kell megszerezni százharminc négyszögölnyi területet. A községi előjáróság tagjai a képviselőtestület utólagos jóváhagyásától feltételezetten *tizenöt koronáért* ajánlották föl a telek négyszögölét.

Atzél Péter képei.

(Eredménytelen árverés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

Szenvedélyes gyűjtője volt Atzél Péter a műtárgyaknak. Mindenben az igazi, művészi értéket kereste, úgy, hogy lakása az abszolút becsü dolgok gazdag gyűjteménye volt. Ezek legnagyobb része Atzél Péter halála után licitációra került.

Ily módon árverést tüzték ki a hagyaték hitelezőinek kérelmére *hat darab üvegfestményre*, melyek Atzél Péter hagyatékában maradtak. A képeket Atzél egy *Kammerer* nevű budapesti festőnél rendelte meg és azok becsértéke *2800 korona*. Az üveg-festmények közül kettő gyümölcs-arabeszk, egy pedig Vénuszt ábrázolja a gyermek Amorra, a negyedik. Páris ítélete, s a többi kettő szintén a mitológiából vett tárgy kép. Mind a hat művészi kivitelű, érdekes festményt.

Az üvegfestmények eddig *Sztójka* József városi számtiszt Szent-László-utcai lakásán voltak, s ott is tartották meg ma délután a bíróság által elrendelt árverést.

Az árverés azonban a jelentkezők hiányában *eredménytelen* maradt, úgy, hogy a végrehajtó újabb árverést tüztött ki, a melyet a *jövő hó közepén*, az igazságügyi palota árverelő termében tartanak meg, — s azt hiszik, hogy akkorra jobban föl tudják kelteni a műbarátok érdeklődését az üvegfestmények iránt, — a melyek egyébként az utolsó, még el nem árverezett ingói Atzél Péter hagyatékának.

HIREK.

— **A pancsovai polgármester Aradon.** *Matanovich* Adolf pancsovai polgármester és *Pavlovits* György főmérnök ma Aradon idöztek. Pancsova a jövő évben Versec példájára ipari és mezőgazdasági kiállítást akar rendezni, s ennek ügyében járt a polgármester és főmérnök a napokban Versecen s ma Aradon. A vendégek meglátogatták *Institöris* Kálmán polgármestert.

— **Az új alelnök üdvözlése.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A képviselőház tisztviselői kara ma délelőtt háromnegyed tíz órakor tisztelgett *Feilitzsch* Artur bárónál, a képviselőház új alelnökénél, a kit a tisztviselői kar nevében *Andor* Gyula elnöki tanácsos üdvözölt. *Feilitzsch* Artur báró igen meleg hangon válaszolt, azután sorra kezét fogott a megjelentekkel, jórészt régi ismerősökkel, amivel a fogadtatás véget ért.

— **A népkonyha felavatása.** Arad város közönségéhez intézve az alábbi meghívás közlésére kérték fel bennünket: Arad város nagyérdemű közönsége mindig mély érdeklődéssel viseltetett városunk szegénysorsu embertársai iránt, hű pártolója minden humanus intézmény-

nek, köztük népkonyhánk iránt is a legmélyebb rokonszenvvel viseltetett. Kedves kötelességet teljesítünk, a midőn a nagyérdemű közönség népkonyha felavatási ünnepélyére, mely f. hó 29-én vasárnap d. e. 10 és fél órakor a népkonyha Zrínyi-utca 2. sz. házában tartatik meg, ugyszintén aznap délután 5 órakor a népkonyha helyiségében kiszolgálandó tea uzsonára ezennel tisztelettel meghívni van szerencsénk. Az uzsonna five a'clock tea jövedelme: a népkonyha céljaira fordittatik. *A rendezőség.*

— **A német császár betegsége.** Berlinből táviratozzák: A *Kreuzzeitung* szerint a császár *Leithold* vezértörzsorvos indítványára betegségének utókezelését masszázsszal és hanggyakorlatokkal *Spieß* Gusztáv majna-frankfurti orvosra bízta, ki a gége- és orrbetegségek terén alkotott műveivel nagy hírnévre tett szert.

— **Radu Demeter a pápánál.** *Radu* Demeter nagyváradi gör. kath. püspök, mint sürgönyzik, ma külön kiballgatáson volt a pápánál.

— **Leitner Ernő dr. nyugdíjazása.** Megírtuk, hogy *Leitner* Ernő dr. városi kerületi orvos nyugdíjazását kérte. A közgyűlés által kiküldött orvos-szakértő bizottság *Posgay* Lajos dr. főorvos elnöklésével *Schusztér* Illés és *Kabdebó* János dr. tegnapelőtt vizsgálták meg *Leitner* dr. egészségi állapotát, s azt a véleményt terjesztik a decemberi közgyűlés elé, hogy *Leitner* dr. a kerületi és a rendőri orvos. szolgálattal járó, nagy fáradságot és éjjeli ügyeleteket kívánó szolgálatra képtelen, ennél fogva azt ajánlják, hogy ő *huss évi szolgálat* alapján, január elsejétől kezdve *nyugdíjaztassék.*

— **A Kossuth-gyalázó radnai ügyvéd fegyelmije.** Emlékezetes még az a botrány, melyet *Morár* Valér dr. radnai ügyvéd rendezett a radnai Magyar Korona vendéglőben. Az ügyvéd és néhány magyarfaló társa tudvalevőleg a vendéglőben függő Kossuth-képet, továbbá a tizenhárom vértanu képét leköpte. Emlatt *Morár* a radnai kaszinóból kigolyozták, az aradi ügyvédi kamara pedig fegyelmi vizsgálatot indított *Morár* ügyvéd ellen, s az ügy megvizsgálásául *Fischer* Jenő dr. aradi ügyvédet bízta meg. Ebben a fegyelmi ügyben ma délután két órától hét óráig tanu kihallgatás folyt a radnai járásbírósnál *Embey* Gyula dr. járásbíró előtt. A kihallgatásra meg voltak idézve *Morárral* együtt azok is, akik vele a kérdéses alkalommal mulatoztak, nevezetesen: *Putics* lippai gör. kel. tanító, *Csukudán* könyvelő és *Kurtucz* ügyvédjelölt, továbbá a feljelentés aláírói, *Taller* Gyula vendéglős, a pincer, és egy sereg más tanu. A vallomások alapján fogja az ügyvédi kamara fegyelmi bírósága meghozni az ítéletet.

— **Az aradi képkiállítás.** A képkiállítás egyre fokozódó látogatottságnak örvend és a művásárlás is nagy kedvvel folyik. Tegnapi *Visontay* Kálmán vezetése alatt megtekintették a tárlatot a főgimnázium tanulói. Ma a főiskola VII. osztályának növendékei tekintették meg osztályfőnökük magyarázatai mellett a kiállítást.

A mai nap folyamán a következő újabb vásárlások történtek: *Gutzjühr* Mihály megvette *Kézdí-Kovács* László *Oszé gondolatok*, *Aggházy* Gyula. Révész Gyula egy-egy képét és *Déri* Béla *Louvanai templom-tér* című képét, *Nachtnobel* Odón *Balla* Frigyes *Babafejét*, ifj. *Kintzig* Jánosné megvette *Kriesch* Aladár *Paraszt udvarát* és *Poll* Hugó *Tanulmány fejét*, *Habereger* György megvette *Urhegyi* Alajos *Tanya és Balaton partján* című festményét, *Hehs* Vilmos megvette *Urhegyi* Alajos *Tájképét*, ifj. *Lócs* Rezső megvette *Ujházy* Ferenc *Csendéletét* jét, ifj. *Lócs* Rezsőné megvette *Balla* Frigyes *Durbints sógorát*, *Weisz* Sándor megvette *Balla* Bélának *A palánk megett* című képét, *Keller* Izsó megvette *Szirmai* Antal *Vízilomját*. Ezekkel együtt eddig összesen harminc kép talált vevőre, több más képre vonatkozólag pedig folynak a tárgyalások.

A tárlat ma három újabb érdekes műtárggyal gazdagodott. Ma érkezett meg ugyan is Budapestről *Paál* Lászlónak két nagybecsű tájképe és *Keményffy* Jenőnek *Asárnapi mulatóság* című érdekes vászna. Minca három festmény holnaptól fogva már látható lesz a tárlatban. A belépő-díj mint eddigezentul is 50 fillér; a kiállítás délelőtt kiléctől este 7 ig van nyitva, *Rubovics* Márk, a *Sílon* műtárosa fölkéri azokat, akk képeket akarnak vásárolni, hogy mielőbb lépjenek vele érintkezésbe, mert csak a jövő hét elejéig mad Aradon.

— **Eljegyzés.** *Hajdu* József borsebesi szelgabíró eljegyezte *Nagy* Imre ugi ev. ref. lelkész, a nagyszalontai egyházmegye főjegyzője és tanácsbírájának lányát *Gizike* isasszonyt.

— **Egy híres művész nő betegsége.** *Odillon* Heiön, a híres szépségű színésznek, akit művészetéről, meg az erősen fedetlevállu anzikártya képmásairól ismernek, sulj baja esett. A művész, ki a bécsi Deutsche Volkstheater tagja, Insbrukban vendégszerel, s ott ma — mint egy sürgöny jelenti — *shüdes érte.*

— **Házasságok.** *Klein* Márton vezőberényi gyáros, f. hó 29-én tartja esküvőjét *Révész* Eszti kisasszonnyal, *Révész* Nándor leányával Aradon.

Sebestyén Mihály zímándujfa állami tanító szombaton tartja esküvőjét *Alon Szányi* Anna kisasszonnyal.

— **Osztrákellenes tüntetések.** Inából sürgönyzik: Tegnapi majdnem mind nagyobb olasz városban osztrákellenes tüntetés volt. Milanóban az osztrák-magyar koalíthus elé nagy néptömeg vonult s kiáltozta:

— Vessen Ausztria! Eljen Trzt!

— **Draga királyné jachtja.** Belzából táviratozzák: *Sándor* szerb király *Draga* királyné hagyatékából egy rendkívül p jacht kerül a belgrádi *Kragujevac* szállótt nyilvános árverés alá, december 20-ától naptár szerint. A vevőnek hater ezer dénár hatpenzt kell letennie és rögtön a vétel ut le kell fizetnie a többi pénzt is. Az árve azután bírói jóváhagyás alá kerül.

— **A városi árveház igazgató vztmánya** f. hó 28-án, szombat d. u. 4 órakor árveház tanácsstermében ülés tart, melyre a kat tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Alice hercegnő szökése.** Rómá táviratozzák: A *Giornale d'Italia* beszélge közöl, melyet a lap egy munkatársa folytat *Mária* *Beatriz* bourboni hercegnővel, a sző Alice hercegnő nővérével, aki *Massimo* *Aviano* *Fabriciusz* hercegnek a neje. A herceg megcáfolja azt a hírt, hogy nővére a kszával megszökött, hanem azt állítja, hogy ezenégy hónappal férje beleegyezésével elhagyta és Soriba ment. Minthogy inkognitóban akmaradni, felvette komornájának, *Materni* anyának a nevét, akinek férje a sokat szerepelt. Ez az inkognitó vezette félre a világot, innen kelt keztek a botrányos pletykák. Ani kocsis bátyja, aki *Schönburg* herceget arcegné és kocsisának állítólagos viszonyártesítette, már nem áll a *Schönburg* család gálatában. — *Despa* gróf az említett hz táviratot intézett, melyben a hercegnő m. zásából minden róla elterjesztett híresztelét hazugságoknak nevezi.

— **A vasárnapi megnyitáshoz.** Vasárnyilik meg az 50 méter hosszú teremben dezett karácsonyi tárlata *Porter* Vilmos N Aruházának. Szokatlan érdeklődéssel néz e esemény elé az aradi közönség, amely é során át megszokta, hogy *Porter* alkotása szépet és meglepőt várjon. Ejjel nappal dolg nak most a gyö. yörűnek igerkező tárlaton mely mintaszerűnek mondható nemcsak kü fényre és káprázató banyomásra, hanem a állított dolgok belértékére nézve is. Amit nyit tanak, az friss, remek portéka, szemenszed ujdonságok, amelyek a munkás, a gyáros k zéből egyenesen a vevő birtokába vándorolnak

képzelt, mennyi örömet és boldogságot fog-
nak okozni ezen játékszer a gyermek-
szobában.

— **Dentollin fog-crème** a legkedveltebb fog-
széplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisz, Aradon
— **T. Üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk,
hogy **Révész Nándor** könyv- és papírkereskedő urat
(Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képvisel-
léssel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyom-
dánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát ér-
dekelt megbízásokat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Pör egy hitbizomány miatt.** Megemlékez-
tünk arról a pörről, a melyet **Königsgróf Lajos**
gróf indított atyja, **Königsgróf Fiedl** gróf ellen a
tandíj hitbizományra felvett százezer korona
kölsön elszámolása ügyében. A pörben ma
tartották az aradi kir. törvényszék pertárában
a jegyzőkönyvi tárgyalást. A fiu nevében **Krá-
litz Lajos dr.**, az apa részéről **Műlek Lajos dr.**
jelent meg. Az ügynek előadója **Szalay Béla**
törvényszéki bíró.

§ **Elhalasztott esküdtszéki tárgyalás.** Az
aradi esküdtszék előtt ma egy szándeko ember-
ölésél vádolt kurticsi lakos bűnügyét tárgyalták.
Hodosan János firkos botjával agyonütötte
Don Gligori, kivel **Pollák Herman** korcsmájá-
ban előzőleg összeszólalkozott. A megölt ember
anyja meglepően a vádolt javára tett valio-
mást. Az a meggyőződése, hogy fiát nem Ho-
dossán, hanem mások ölték meg. A tárgyalást
egy beidézendő tanu miatt elhalasztották.

§ **Megszűnt csődök.** Az aradi kir. törvény-
szék **Schlesinger Lipót** aradi kereskedő ellen a
csődöt megszüntette; — a budapesti kir. ke-
reskedelmi törvényszék **Somogyi Géza** és társa
budapesti, volt aradi-cég ellen a csődöt, csőd-
vagyon hiányában, megszüntette.

Biztos állás!!!

Dr. Vaszkó György és Gilányi János Ve-
zérkönyv az általános műveltség terjesz-
tésére című munka az, melynek segítségével
bárki, egyedül minden más könyv nélkül
képes arra, hogy rövid idő alatt a polgári
4 osztályából **sikeresen** tessen vizsgá-
latot. Mindazoknak tehát, kik a minősült-
séget elnyerni óhajtják, melyre a kvalifi-
kációra való előrehaladásban szükségük
van, vagy maguknak biztos jövőt kívánnak
szerezni, ajánljuk azonnali megvételre a

„Vezérkönyvet,”

melynek segítségével biztosan célt érhetnek.

Kapható:

INGUSZ I. és FIA

könyvkiadóhivatalában Aradon,

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Ára 8 korona. — Vidékre bérmentve.

A helyben december hó folyamán megnyitól
egyéves önkéntességre előkészítő tanfolyamra szí-
vességből jelentkezések elfogadtnak.

A tanfolyam esti órákban lesz, és ez a ma-
gán hivatalnokoknak különösen előnyös.

Tankönyvjegyzék ezen tanfolyamra cégünk
birtokában van.

A könyvek állandóan raktáron vannak.

NAPIREND.

November 28. Szombat. Róm. kath. naptár: Rufusz.
— Protestáns naptár: Rufusz. — Izraelita naptár: Sabbat,
Wajecze. — Görög-keleti naptár (november 15.): Guriasz.

— A nap két 7 óra 9 perckor, nyugszik 3 óra 55 perckor.
Kölsős-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szom-
baton délelőtt 11 1/2—12 1/2 óráig; kedden, csütörtökön és
pénteken délután 1 1/2—2 1/2 óráig; vasárnap és ünnepná-
pokon zárva. Helyiség: Ereky-museum helyisége melletti
ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra
küldött táviratlat szerint a mai napra a következő időjá-
rás várható: Változó, éjjeli fagy, sok helyütt csapa-
dék, szeles.

rás várható: Változó, éjjeli fagy, sok helyütt csapa-
dék, szeles.

November 28. Az aradi asztalos munkások körének
Katalin-bálja (Kass-vendéglő.) — A nagy-zerindi kereske-
dő- és iparos-társaság Katalin-bálja (Dávid-vendéglő.) — A
városi árva-ház igazgató-választmányi ülése délután 5
órákor. — Az aradi kereskedők köre estélye. — Az uj-
aradi ifjúság Katalin-estélye (Petőfi-vendéglő.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 27.

A hőmérséklet az esőzés után hűvösebb lett.
Hideg szél szárítja a földet, mindamellettt
kora volna a hideg, fagyos időt már most várni.

A hozatal hanyatlott és mintegy 1000 mm.
buzánál és 600 mm. tengerinél nem körül-
több gabona forgalomba.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm
súlyegységet véve alapszámításnak, korona ér-
tekben:

Buza I-ső minőségű 7 10—20.

Buza közép 7.00

Tengeri 4.40—50.

Rozs névleges jegyzés 5.50—60.

Árpa névleges jegyzés 4.80—500.

Zab névleges jegyzés 4.80—90.

Írányzat lanya.

Budapesti áru- és értéktörzs.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 27.

Díszlevele Buzakinát mérsékelt, vételkedv gyöngy.
Nyugodt irányzat mellett 10,000 métermazsa került for-
galomba, változatlan árákon. Egyéb gabonanemek válto-
zatlanok. Időjárás szeles.

Csúszások. Berlin 1/2, Páris 10 olcsóbb.

Árakat 12 órákor:

Buza 1904. áprillisa 7.69—7.70

Rozs 1904. áprillisa 6.67—6.68

Zab 1904. áprillisa 5.48—5.49

Tengeri 1904. áprillisa 5.18—5.19

Répece 1804. augusztusra . . . 11.80—11.90

Árakat 5 órákor:

Buza 1904. áprillisa 7.70—7.71

Rozs 1904. áprillisa 6.67—6.68

Zab 1904. áprillisa 5.49—5.50

Tengeri 1904. áprillisa 5.20—5.21

Répece 1904. augusztusra . . . 11.80—11.90

IDEGENEK ARADON.

— November 26. —

Fehér Kereszt szálloda Balázs Ignác hivatal-
nok Budapest — **Deutsch Miksa** lókereskedő Bu-
dapest. — **Pick Izidor** kereskedő Budapest. — **Mar-
tens Cézár** igazgató Mezőhegyes. — **Fischer An-
drás** utazó Bécs. — **Weiner S.** utazó Bécs. — **Pé-
ter Albert** utazó Bécs. — **Kempner Béla** kereskedő
Temesvár. — **Pollák Zsigmond** utazó Budapest. —
Oppenheim Miksa utazó Budapest. — **Borsodi Sán-
dor** utazó Trieszt. — **Wohlgang L.** utazó Budapest.
— **Wolf József** utazó Prága. — **Herzfeld Károly**
utazó Budapest. — **Salamon Dezső** utazó Budapest.
— **Gelder Ottó** kereskedő Berlin. — **Beer Richárd**
utazó Bécs. — **Reizer Sándor** utazó Budapest. —
Pach Sándor utazó Budapest. — **Demjén Gyula**
utazó Budapest. — **Fürst Ignác** utazó Budapest. —
Dorckmann Károly utazó Budapest. — **Augenstein**
I. utazó Budapest. — **Lub Herman** kereskedő Sze-
ged. — **Barca Andor** utazó Budapest.

Központi szálloda. Frischmann Frigyes igaz-
gató Budapest. — **Karmár Aladár** iparkamarai hi-
vatalnok Budapest. — **Deimel Pál** utazó Prága. —
Gerbert Jenő bányatulajdonos Petrozsény. — **Poppé**
Arnold utazó Prága. — **Dr. Bodnár István** ügyvéd
és neje Ny. regyháza. — **Dr. Klein Armin** ügyvéd
Szászváros — **Weisz Adolf** gyáros Budapest. —
Brinek Ferenc bizt. titkár Szeged. — **Pollák Albert**
utazó Bécs. — **Pain Károly** körjegyző Uj Kigyós.
— **Malonovits Antal** polgármester Pancsova. —
Dezsényi Gyula birtokos Budapest. — **Leovdi István**
százados Nagyvárad. — **Sándor Pál** utazó Budapest.
— **Jeronschek Lajos** ékszerész Budapest. — **Pavlo-
vits János** főmérnök Pancsova.

Vas szálloda. **Lichter Maxmillán** utazó Bécs.
— **Schrotter Károly** utazó Bécs. — **Axman József**
utazó Bécs. — **Grauer Leo** utazó Bécs. — **Grauer**
Náthán utazó Bécs. — **Ditrichstein Mór** utazó Ko-
lozsvár. — **Glück József** kereskedő Budapest. —
Gregus József jegyző Agris. — **Blumenkrantz Mór**
utazó Bécs. — **Kohn Lajos** utazó Bécs. — **Rothmül-**

ler Herman utazó Gyulafehérvár. — **Lami Albert**
utazó Budapest. — **Grosz Mór** utazó Bécs. — **Ha-
lász Lajos** utazó Bécs.

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papír-kereskedése, anti-
quariuma, könyv- és zenemű kölcsöntára
Aradon, Andrásy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-palota.)

Városi és megyei telefon: 385.

Alkalmi vételek!

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy
nehány nagyobb könyvtár vétele folytán óriási
mennyiségű **díszműveket, regényeket**
és **ifjúsági iratokat** csaknem teljesen új
állapotban, szintugy átjatszott hangjegyeket is

meglepő olcsó árákon

árusítok. Több ezer kötet francia, angol és olasz
mű is igen jutányosan kapható.

Ujdonságok a könyvpiacon!

Gáspár: Hét év a tengeren. **Mikszáth:** Alma-
nach 1904. **Ex-lex** naptár 1904-re. **Darday:** Köz-
igazgatási törvénytár, **Jókai:** A hol a pénz nem
isten stb. stb.

Dísz-levélpapírok legnagyobb választéka;
Dívatos különlegességek. Igen olcsó árak!

Minden vallású **imakönyvek** gyönyörű
kivitelben, bámulatos olcsó árákon. A legked-
veltebb naptárak nagy választéka. Előjegyzési
naptárak rendkívül jutányos árákon.

Írói cikkek kitűnő minőségben. **Író-, rajz-
és levélpapír** dus választékban. **Posner-féle**
ű-leti könyvek teljes bizományi lerakata
gyári árak me lett. Képes levelezőlapok nagyban
és kicsinybeni árusítása.

Mindenféle festészeti kellékek; valódi dűs-
seldorf-i olajfestékek, paletták, a legjobb be'ga
festővászon. **Olaj és akvarell festékek** egész fel-
szerelése kazettákban. **Festőminták** nagy választé-
teka, ugy eladásra, mint kölcsönzésre.

Remek **rézmetszetek** és **olajfestmények** a
leghíresebb mesterektől kerettel és keret nél-
kül. **Igen jutányos árak!** Papírkertek.

60,000 kötetes

kölcsönkönyvtár,

melyben minden ujdonság kapható.

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntár,

mely szintén az összes ujdonságokat tartal-
mazza. 257 oldalos zenemű kölcsönjegyzék ára
40 fillér.

Előzékeny és pontos kiszolgálás úgy hely-
ben, mint **vidékre.**

Kiváló tisztelettel:

1442

Kerpel Izsó.

Nemzeti színház.

Bérlet 59. sz.

Páratlan.

Szombaton, 1903. évi november hó 28-án:

A kis herceg.

Operette 3 felvételben. Írták: Meilhac Henry és Ludovic
Halévy. Zenéjét: Charles Lecocq. Fordította: Rákost Jenő.

SZEMÉLYEK:

Parthené	Singhoffer V.	Róssé, apród	Szilassy J.
Monlandry	Békassy Gy.	Sató Launzak	Pajor Agnes.
Frimusz	Polgár S.	Nanszi	Tóth Lajos.
A hercegnő	Rózsá Lili.	Bernár	Szabó László.

Kézirata este 7 és fél órákor.

REGÉNY-CSARNOK

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Irtja: Lagerlöf Zelma.

Az Aradi Közlöny-nek fordította:

Cholnoky Viktor.

(8)

(Polytatis.)

Gaetánó feltette magában, hogy nem hagyja elcsábítani magát, de azért illendőnek találta, hogy kissé nyájas legyen Eliza iránt. Az asszony még mindig állt s azért Gaetánó most széket hozott neki. Csak azt ne higgye a néneje hogy vele fog menni.

Hanem azt szeretette ballani, amit a hegyről mesél. Olyan mulatságos volt halgatni, hogy az Etna annyit mindenfelét tud. Bizonyára nem olyan, mint a Monte Pellegrino, Palermó mellett, amelyik csak áll, áll helyben. Az Etna füstölgöni tud, mint a kémény és szorja a tüzet, mint a fálya. Tud menydörögni, reszketni, lávát okádni, követ hejtingálni, hamut szórni, időt jósolni és esőt szerezni. Ha a Mongibello megmozdul, városok omlanak össze, mintha kártyaházak volnának.

Ugy is hívják tudniillik az Etnát, hogy „Mongibello.” S meg is érdemli ezt a nevet, mely annyit jelent: a hegyek hegye.

Gaetánó látta, hogy donna Eliza azt hiszi, hogy nem tud ellenállni a csábításnak. Olyan ráncos volt az asszony arca; s mikor nevetett, ezek a ráncok mintha hálónak húzódtak volna össze. Gaetánó megfigyelve ezt, mert nagyon különös volt, de azért még nem esett bele a hálónak.

Eliza pedig azt kérdezte, hogy volna-e csakugyan bátorsága Gaetánónak elmenni az Etnára, mert benn a hegyben láncravert óriások vannak s egy fekete kastély, melyet egy sokfejű kutya őriz. Van benne egy nagy kovácsműhely is, sánta a kovácsa és csak félszeme van, a homioka közepén. Legrettenetesebb azonban az a dolog, hogy bent a hegy gyomrában egy kénköves tó van, amely úgy pöfög, mint a forró olaj és beleül a Lucifer és az elkárhóztok. Alig lesz bátorsága Gaetánónak, hogy odajőjön, mondta donna Eliza.

Pedig különben nem veszedelmes az ottlakás, mert a hegy fél a szentektől. Donna Eliza azt mondta, hogy sok szenttől fél, de legjobban a cataniai Szent Agától. Ha a cataniaiak mindig úgy viselkednek, ahogy a szentnek tetszik, akkor sem földrengés, sem láva nem árt hat nekik.

Gaetánó már most egészen ott állt a néneje mellett s minden szavára nevetett. Miért is kellett ennek az asszonynak idejőnie s miért kellett neki minden szaván nevetni. Különös asszony ez a signora.

S Gaetánó, hogy meg ne csalja, hirtelen megszólalt:

— Donna Eliza! Én szerzetes akarok lenni!

— Ugy? Szerzetes akarsz lenni? — szolt az asszony.

De aztán minden átmenet nélkül megint csak a hegyről kezdett beszélni.

Azt mondta, hogy most csak jól odahallgasson Gaetánó, mert most jön a legfontosabb. Menjenek le együtt a hegy déli oldalára, még pedig olyan meszire, hogy egészen a Catania mellett fekvő nagy rónásághoz érjenek. Ott völgyre találhatnak, nagy, széles, félkör alakú völgyre. Ez a völgy egészen fekete, mert a láva mindenfelől beléje folyik. Csak kő van itt, nincs egy fűszál sem.

S mit gondol Gaetánó a láváról! Azt hiszi talán, hogy az Etnán is olyan simán és egyenletesen fekszik, mint az országútján? De hisz az Etnában temérdek sok szörnyeteg van. Képzeld csak el Gaetánó, hogy az a sok kígyó, sárkány és boszorkány, mely együtt forr a lávával a hegy bennjében, mind kiömlik egy-egy kitoréssal. S aztán akkor ott fekszenek a völgyben, vonaglanak, rángnak, kigyóznak, hemzsegnek s iparkodnak ki a hideg földre, de kitoldásában egyik a másiknak állja útját, míg a láva meg rem merevedik közöttük. Akkor aztán nem szabadulhatnak többé. Nem, soha!

S nem olyan kopár ám a láva, mint Gaetánó gondolja. Bár fű nem nő rajta, található ott sok más egyéb. Gaetánó el sem tudná ta-

lálni, hogy mi minden. Mi az, ami felfelé iparkodik, aztán összeesik, görbére hajolva mászik felfelé a térdén, a feje tetején, a könyökén. Felkuszik a völgy falán, majd megint visszafordul, tüskéből és gumóból van az egész mivolta, pokháló a köpönyege, por a parókája, görbe, zezugos a teste, mint a féregé. Mi az? A kaktusz. A kaktusz kimegy a lávára és megörli, porrá zuzza, megmüvell, mint a paraszt a szántóföldet. Csak a ficus india tud urrá lenni a láván.

S donna Eliza most jókedvűen nézett rá páter Jozsefre. A kaktusz a legjobb kobold, mely az Etnán terem. De a kobold, csak kobold: manó mindegyik. A kaktusz szorecsen király, mert rabszolgákat tart. Amint a kaktusz megveti valahol a lábát, mandulafa kell neki. A mandulafa pedig finom, ékes hölgy. Alig merészkezik ki a fekete lávatengerre, de vonakodása nem használ semmit. Ki kell neki menni. Ah, mi mindent nem látna Gaetánó, ha eljőne oda. Mikor tavasszal a fehérvirágos mandulafa ott áll a fekete mezőn, a szürke kaktuszok között, olyan ártatlanul gyönyörű, hogy az ember szeretné megsírni, mint az elrabolt hercegisasszonyt.

De most már elmondja donna Eliza azt is, hogy hol van a Monte Chiaro. Ennek a fekete völgynek a közepéből emelkedik ki. S az asszony az esernyőjét próbálta megállítani a pallón: így áll Monte Chiaro. Egész egyenesen. S amilyen fekete a völgy, olyan zöld a hegy. Pálmafa pálmafa mellett, borostyán a borostyán mellett. A Monte Chiaro nagy ur, akinek virágos japónika reggeli köntöse van, ki ály, a fején koronával. Mert Diamantét éppen a feje tetején hordozza.

Gaetánót hirtelen nagy vágy fogta el, hogy megragadhasa Eliza kezét. Merje-e? Igen, merte. S úgy huzta magához az asszony kezét, mint a rajlott kincset. De mit csináljon vele? Talán megsimogassa? Ha megpróbálna egy ujjal, nagyon, igen nagyon csendesen, talán nem is venné Eliza észre! Talán két ujjal is lehetne. Talán meg is csokolhatná a kezét. Eliza beszélt, beszélt. Nem vett észre semmit.

Anyi mondanivalója volt még. S olyan vidám történet ez a Diamante története!

(Folytatása következik.)

A fűtési idény beálltával ajánlunk

elsőrendű darabos, magas hőfoku, salon

fűtő kőszövet,

100 kiló 3 korona 40 fillér;

elsőrendű darabos

111

légszesz pirszenet (coks.)

100 kiló 4 korona — fillér.

Bérmentve házhoz szállítva.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett

☞ fél napi időt kérünk. ☜

Ugy fűtőkőszénél, mint pirszenénél

500 kgr. vételnél 25 fillér engedményt nyújtunk.

Vasaláshoz

ajánlunk, száraz bükkfából égetett

faszén,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

Csomagolás fűtőszén 50 kgrmos zsákokban.

Csomagolás Coaks 40 kgrmos zsákokban.

Csomagolás faszén 25 kgrmos zsákokban.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

Ingusz I. és fia tankönyv kiadványai.

Telefon 517.

Minden más kiadónál megjelent tankönyv raktáron van.

Csik János	16 fali olvasó tábla.
"	" Abc. ára kötve 50 fillér, 2-ik kiadás.
"	" Olvasókönyv a népiskolák II. o. számára, ára 60 fill.
"	" Olvasókönyv a népiskolák III. o. számára, ára 60 fill.
"	" Olvasókönyv Aradmegye földrajzával, ára 80 fill.
"	" Olvasókönyv Aradmegye földrajzával, IV. oszt. számára sajtó alatt.
"	" Aradmegye földrajza, külön lenyomat a Csik-féle min. engedélyezett népisk. olvasóból. Két térkép és számos illusztrációval ellátva, ára keménykötésben 50 fill.

Értesítő könyvecske.

Kiadva az aradi tanítótestületek segélyalapja megbízásából, célszerű újításokkal. Ára kötve 12 fillér.

Aradmegye közli térképe, készült Aradon Réthy L. és fia jóhírű lithografiai műintézetében, 6 színben vastag velin papíron, ára 20 fill.

Aradmegye térképvezetése, a térképrajzoltatás előfoglalma, ára jó rajzpapíron 06 fill.

Lejtényi Sándor-féle térképvezetése, IV. kiadás. Magyarország hegy és vízrajzi és politikai vázlata, ára laponként 12 fillér. — Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália és Osztr. Magy. Monarchia térképvezetése, ára laponként 06 fillér.

Gyűjteményes kiadás védőborítékban 1 kor. 80 fill.

Lejtényi-féle Herbarium, 3. kiadás, ára 1 kor. 50 fill.

Lejtényi-féle Herbarium román nyelven, ára 1 kor. 50 fill.

Dr. Hunyady József, a magyar helyesírás rendszere, az új miniszteri utasítás szerint, II. kiadás, ára 40 fill.

Sófalvy-Pataky Kis Phonomimikai

az olvasástanítás kezdete, ára kötve 24 fill. Ezen könyvecske főleg oly iskoláknak készült, a hol egy vagy más okból más abc-t kénytelen a tanító használni. Vezérkönyv hozzá díjtalan.

Kovács Kázmér Szavalókönyv iskolai ünnepélyekre, kiegészítette és átdolgozta Maurer Mihály aradi tanító, ára 50 fill.

Kovács Kázmér 101 örökszép magyar népdal (szöveg), ára 40 fill.

Záray Odón földrajz a népiskolák IV. oszt. számára, 18. kiadás, második, a legújabb népszámlálás adatai szerint átdolgozott lenyomat, ára kötve 60 fill.

Kun Fülöp Csath, Gazdasági Ismételő Iskolai olvasókönyv. Ez az egyetlen könyv, mely az ez évben megjelent ezen iskoláknak szóló tanterv szerint átdolgozott kiadásban jelent meg, 3. kiadás 25—40 ik ezer, ára kötve 1 korona. Készült az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

12 ives nagy képes árjegyzékünk megjelent. Minden tanítónak kívánatra bérmentve ingyen megküldjük.

Kitünő tisztelettel

Ingusz I. és fia,

könyvkereskedése.

Magy. kir. Államv. üzletv. Szegeden.

30705—903. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Karánsebes állomáson megüresedő p. u. vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat hirdetik.

A bérlet fenti vendéglőre nézve 1904. évi márczius hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított öt éven át vagyis 1909. évi február 28-ig.

Bérlőnek a következő helyiségek bocsáttatnak rendelkezésére: A laktanya épületben: 1 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 gazdasági udvar és jégverem. A felvételi épületben: 1 konyha, 1 kamra, 1 pincze, 1 padlás és 1 gazdasági udvar.

Ételek és italokat a I—II. osztályú váró- és étteremben, télen a folyosón, nyáron a kerti verandán árusíthat.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a m. kir. államvasutak fönt kiirt Karánsebes állomása pályaudvarán levő vendéglői üzletre” felirattal ellátott, lepecsételt, borítékba zárt, nemkülönböztetendő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1903. évi december hó 12-én déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetőségi-palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújthatók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz Kettőszáz korona készpénzben vagy állami letételre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztárána 1903. évi december hó 11-én déli 12 óráig vagy személyesen leteendő, vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90% szerinti értékben számíthatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetnek.

Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítendő ugyan, de a letételről nyert elismervény nem osztható.

Megjegyztetik, hogy a közös célra szolgáló I—II. oszt. váró- és étterem fűtése és világításának felét a vasut intézet viseli.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőnek elfogadják.

A fentebbi feltételtől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tételnek s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1903. évi november hó

Az Üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Legjobb a dr. Forti-féle SEBTAPASZ.

Még eddig semmiféle tapasz nem érte el ennek a jó hatását!

Forti László eredeti gyártmánya.

Rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása mindennemű **sebeknél, égéseknel, daganatoknál**, stb. Azonnal csillapítja a fájdalmat, uszítja a daganatot és rögtön gyógyítja a sebet, a nélkül, hogy vágói keljen. **A jól emlígyulladásnál** biztos eredménnyel alkalmazhatók. Ára 2 kor., kisebb 1 kor. és a legkisebb 70 fill. Kapható a gyárban. **Forti László** Budapest, II. ker., Iskola-utca 24. szám és a főraktárban Budapest. **Török József** gyógytárban, Király-utca 12., valamint **Budapestben minden** és a vidéken a nevezetesebb gyógytárakban.

Az eredeti dr. Forti-féle sebtapasz kőből csomagolásán, mely **F. L.** betűvel van lepecsételve, az **itt látható** védjegyet, sajátkező aláírását a Budapesti kereskedelmi és iparkamara 6080/1898. számú végzésével megvédi. A számtalan értéktelen és ártalmas utánzatok arra indítottak, miszerint az utánzó ellen a törvényes lépéseket megtegyem és ezek alapján a budapesti büntető bír. járásbíróság **1898. június 30-án kelt B. XI. 2. számú** végzésével a tapasz hamisítóját, Forti Györgyöt, a tapasz tozéből kizárta és szigorúan elítélte és elítélte. 2640

Forti László

704—1903. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1904. évben szükséges tölgyfa anyag szállítása iránt folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: Árjegyzék szerinti egységárak.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújthatók be és csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz melléelve van s ha ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1903. évi november hó 23-án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k. aljegyző.

Tanulók

felvétetnek

az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

4365—1903. p. n.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél megüresedett és évi 2000 korona fizetéssel és 400 korona lakbérrel javadalmazott belváros s az Arad külvárosi, valamint nyugdíjazás folytán üresedésbe jöhető és évi 2200 korona fizetéssel és 440 korona lakbérrel javadalmazott belváros, Erzsébet külvárosi tisztviselői állásokra ezennel pályázatot hirdetnek.

Felbivom tehát mindazokat, kik ezen állások egyikét elnyerni óhajtják, az 1888. évi I. t. cz. 9. §-ában előirt képesítéssel bírnak, miszerint a kellőleg felszerelt pályázati kérvényeket hozzám legkésőbb folyó évi december hó 10-éig annál is inkább bemutatassák, mert a később érkező folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Aradon, 1903. évi november hó 26-án.

Institoris.
polgármester.

December hó 1-én

uj tanfolyam nyílik

szabadalmazott amerikai

kettős és egyszerű könyvvitelre

Az olasz és francia könyvelési módszerek is taníthatnak. A tanfolyam végzett hallgatói mérlegképesek. Előképzettség nem szükséges.

Tandij az egész tanfolyamra 35 korona, mely összegben szükséges könyvek és nyomtatványok ára is befoglaltatik. Tanfolyam tartama 6 hét.

Beiratás naponként d. u. 2—4. **Kápoln-utca 28. földszint** és este 7—8. „**Aradi kereskedők körében**” Szabadságtér. 2481

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1904. évben szükséges vas anyag szállítása iránt folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: Árjegyzék szerinti egységárak.

Bánatpénzül leteendő 200 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújthatók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz melléelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1903. évi november hó 23-án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k. aljegyző.

Magy. kir. Államv. budapest-jobbparti üzletvezetősége.

39044—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a vonalai részére 1904. évben szükséges pályafelmentési fák szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1904. évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul felemelhető vagy leszállítható, alább van felsorolva a végleges megrendelés, mely alkalommal az 1904. évben szállítandó fák pontos mennyisége és mérete szállítóval közöltetni fognak, folyó évi december hó végéig fog megtörténni.

115 km. jegenye fenyő deszka.
46 köbm. lucz fenyő deszka.
10 köbméter vágott lucz fenyőfa.
116 köbm. jegenye fenyő palló.
15 köbméter lucz fenyő palló.
55 köbméter tölgyfapalló.
141 köbméter faragott puhafa.
105 köbméter faragott tölgyfa.
40 köbméter puha szálfa.
19.000 darab különféle lécz.
212.000 darab fedőszindely.
4.200 darab kemény kerítési oszlop, továbbá tölgyfa deszka, szélmeteszeten jegenye deszka, puha és kemény kerítési rud, puha szél deszka.

A fák szállítása 1904. évi február hóban kezdendő meg s 1904. évi április hó végéig fejezendő be.

A fák két csoportra osztott részletes méretjegyzékeit, melyek egyszersmind ajánlati űrlapokat képeznek, a pályázati feltételekkel együtt a budapest-jobbparti üzletvezetőség (Budapest, Külső-Kerespesi-ut nyugdíj házesoport 2. sz.) anyagbeszerzési osztálya szolgáltatja ki díjtalanul, esetleg küldi meg posta útján.

A pályázati feltételek értelmében kiállítandó ajánlatok ivenként egy korona magyar bélyeggel ellátva 1903. évi december hó 2-án déli 12 óráig nyújthatók be, a bánatpénz 1903. évi december hó 1-én déli 12 óráig teendő le.

Elkészve beadott, vagy táviratilag tett ajánlatok, valamint pótajánlatok figyelembe nem vétetnek. Budapest, 1903. évi október hó.

Az Üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

APRO HIRDETESEK.

Vezérügynököket keres

elsőrendű, előnyös és új módozatokkal dolgozó biztosító társaság. Ajánlatok óvadékképes jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 2463

Az ipartestület

régi nagytérme, nagy konyhával és kényelmes mellékhelyiségekkel lakoda mi, bali alkalmakra, társasvacsorákra s.b. bérbeadatlik. 2457

Weitzer János toll.

Doboza
Nr. 40 H.

Nikkellezett acézből.

Kapható: **Ingyen I. és Fianál.**
Telefon 517.

Egy jó házból való nő,

ki a háztartás minden ágában tökéletes jártassággal bír, jó családhoz szerény feltételek mellett ajánlkozik. Czim a kiadóban. 2472

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás november hó 1 ére olcsón kiadó, Halász utca 27. 1968

Meglepő olcsó ár!

Posztó boka-védő, kivarrott gomblyukkal, több színben párja **95 kr.** Kapható Münz I. uri divat-üzletében. 2475

Aradon,

Kápolna-utca 1. számú udvari lakásban egy félig kijátszott finom hegedű olcsó árban, és egy új, még nem használt lovassági tiszti kard fél árban eladó. 2478

Telefon 242. sz.

Kalmár * *

* * József

villanyműszerész

Kerékpár és varrógép rak-tára

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Raktáron tartok család

Singer varrógépeket,
karikahajós (Ringschif) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi írásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett.

Varrógép javítások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Aradi nyomda részvenytársaság könyvnyomdája.

Köhögést osillapít

a hirneves és kellemes ízű

Kaiser-féle

mell-bonbon.

2740 közjegyzőileg hiteltelített bizonyítvány igazolja a biztos eredményt **köhögés, rekedtség** vagy **katarus** és **elnyálkásodás** ellen. Minden egyéb szert kérünk visszautasítani.

Csomagja **20 és 40 fillér.**

Kapható: **Gutori Földes Kelemen** és **Khudy József** a Szűz Mária-hoz, **Berger Gyula** a Szent Erzsébethez címzett és **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában Aradon. 2281

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLUM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árban megvételnek vagy más új tárgyekra átcsereitelnek. 1897

—Kéretik kísérletet tenni.—

Palais hajfijító

használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem fésű, a ruhaneműt fölött nem hagy, többi előnye, hogy a hajhagymákat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 2 korona. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó** gyógyszer-tárában, **I. k. Attila-körút 51.**

2642

Uraságoktól levetett

téli kabátokat és utazó bundákat, férfi ruhákat

a legmagasabb áron vesznek.

Kívánatra házhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is vesznek és olcsó áron eladok. 2865

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

M. kir. Államvasutak.

151212—903. A. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a jövő 1904. évben, esetleg 8 éven át szükséges ön szállításának biztosítását ohajtva, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb **1903. évi december hó 5-én déli 12 óráig** betérjeszterdők, bantatpénz pedig 1903. évi december hó 4-én déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek, ugyszintén az általános és különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI., Andrássy-ut 73.) megtekinthetők.

Budapest, 1903. évi október hó.

Az igazgatósg.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

712—1903. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi szegények házában elhelyezett egyének részére 1904. évben szükséges kenyér szállítására iránt folyó évi november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 56 dekagrammos adagonként 9 és fél fillér.

Bantatpénzül leteendő 100 korona készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bantatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1903. évi november hó 28-án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.
aljegyző.

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságkövetítő intézete

Budapest. VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetit házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt. Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 2411

ALAPITTATOTT 1890.

Magyar királyi államv. üzletv. Aradon.

31062—1903. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

(Kavics és terméskő biztosítása iránt)

A magy. királyi államvasutak aradi üzletvezetősége az 1904. és esetleg 1905. és 1906. években szükséges kavics és terméskő mennyiségek szállítását szándékozik biztosítani, mely mennyiséget felerészben minden év márcziushó elején, felerészben pedig április hó közepén elszállításra készen kell állani.

A biztosítani szándékolt anyag megnevezése:

Rostálatlan bányá vagy folyam-kavics szükséglet szerint.

Rostált bányá vagy folyam kavics szükséglet szerint,

Felépítményi darabolt kavics 40.000 m³.

Utépítéshez való darabolt kavics 2000 m³.

Terméskő válogatott nagy darabokban (0.1 m³-tól 0.15 m³-ig) 2000 m³.

Terméskő közepnagyságu darabokban (0.05 m alu 0.01 m³-ig) 10.000 m³.

Terméskő kisebb darabokban (0.01 m³ alul 0.003 m³ ig) szükséglet szerint.

Közuzalék mint fedő anyag 1000 m³.

Rostaltj szükséglet szerint.

A felépítményi kavicsnak 5—6 cm-nyi, az utépítéshez kavicsnak 3—0 cm-nyi nagyságának és minden földes anyagtól és zuzalékól mentesnek kell lennie.

A fentiek maguktan foglalják az évenként előreláthatólag szükségletű mennyiségeket, azonban a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének jogában áll a fent kitűntett mennyiségeket a végleges átgondolás alkalmával 50 százalékkal csökkenteni, avagy a szállítási év folyamán 50 százalékkal felemelni.

A biztosított mennyiségnél kevesebb megrendelés esetén szállító a magyar királyi államvasutak

ellen semmi neven nevezendőigény nem támaszthat.

A fentilyok ajánlattételéhez szükséges ajánlati urapok, pályázati feltételek az alább felsorolt hivataloknál és az összes kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők, míg az általános szállítási feltételek csakis készpénz irántés mellett a magyar királyi államvasutak nyomtatványtárától (Budapest, Andrássy ut 73—75. sz.) 50 fill. áron szerezhetők meg.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati úrlapon teendők.

A szállítás az anyagok szállítására nézve fennálló 129291/96. sz. általános, valamint az aradi üzletvezetőség részéről egyidejűleg kiadott pályázati feltételek alapján eszközölendő, mely feltételek a pályázati határidőig előlított üzletvezetőség anyag- és leltár beszerzési osztályánál ingyen megszerzethetők, valamint a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségelnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az egy koronás magyar kir. okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok ezen alábbi külcimrel: „Ajánlat kavics és terméskő szállítására 31062/903. sz.-hoz” 1903. évi december hó 5-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bantatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-a készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1903. évi december hó 4-én déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál teendő le, esetleg oda posta útján küldendő be.

Az ajánlatok fölötti határozathozatal, illetve a szállítás oda ité lése az ajánlat felbontásától számított 28 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Arad, 1903. november hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Pusztafi és Társa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17.) festékével.